

Slovenia Green Predloga za analizo stanja v destinaciji

Ime destinacije + država: Kranj, Slovenija

Pripravl/a (ime): Tamara Maržič in člani Zelene ekipe

Različica / datum: 04. 10. 2022

Datum potrditve (interno): 28. 11. 2022

Kategorija	Popis (opišite glavne vire in danosti)	1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)	Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)
1. Narava & pokrajina			
Zaščitena območja	<p>Varovana območja narave so deli narave, ki so varovani po Zakonu o ohranjanju narave in imajo ustrezen pravni status. Takšna območja so območja Natura 2000, zavarovana območja, območja naravnih vrednot in ekološko pomembna območja. Območja so vsebinsko različna, a se lahko prekrivajo. Posebno varstveno območje (območje Natura 2000) je ekološko pomembno območje, ki je na ozemlju EU pomembno za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja ptic (Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic) - SPA območja in drugih živalskih ter rastlinskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov (Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst in direktive o habitatih) - SCI območja. Kljub osrednji ravninski in prometno gospodarsko obremenjeni legi je v MO Kranj 2911 ha območij NATURA 2000 (19,36% površine občine), 7 ekološko pomembnih območij, 54 naravnih vrednot in več zavarovanih območij narave. Mestno središče Kranja je obdano z zelenim pasom, ki ga tvorijo številna varovana območja narave in varovani gozdovi. Med njimi gre izpostaviti po površini največje zavarovano gozdno območje spominskega parka Udin boršt, Jezerca Bobovek, kanjon Kokre ter številne naravne vrednote (npr. Zarica); vse so grafično in vsebinsko prikazane v naravovarstvenem atlasu. Med območja s posebno krajinsko vrednostjo sodi park Brdo. Obsežne zelene površine v neposredni bližini mesta predstavljajo pomembno kvaliteto za bivanje in rekreacijo občanov, vendar pa vsa območja niso urejena in varno povezana s tematskimi in rekreacijskimi potmi z mestom. Za posamezna zavarovana območja narave so varstveni režimi določeni v sprejetih aktih o zavarovanju. Zavarovana območja so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kanjon Kokre, - Hišarjevo brezno, - Bobovek, - Sekvoja v Kranju, - Spominski park Udin Boršt, <p>Semenski sestoj rdečega bora ob cesti Kokrica-Naklo. Vsebinsko gre za različna območja.</p>	<p>Na kratko navedite pozitivne in negativne vplive turizma na ta območja, na primer:</p> <p>POZITIVNI VPLIVI + Varovana območja so zanimiva za različne turistične dejavnosti, zato so lokalne skupnosti zainteresirane za njihovo ohranjanje. Dober primer sodelovanja je Posestvo Brdo in sodelovanje KS Predoslje. Skupaj organizirajo dogodke, ekološko tržnico, predstavitev lokalnih ponudnikov in redno prodajo lokalnih pridelkov in izdelkov.</p> <ul style="list-style-type: none"> - + Zaradi povečanega obiska in možnosti preobremenitve se varovana območja opremljajo z informacijskimi tablamami in drugo infrastrukturo, ki ustrezno usmerja obiskovalce in ozavešča o pravih načinih obiskovanja. Za nekatere dele narave se je določila maksimalna kapaciteta turističnega obiska (nosilna zmogljivost) – npr. Slap Šum, - V Naravnem rezervatu glinokopih bajerjev z okolico na Bobovku je postavljen števec obiska in 3 informacijske table z opisom zgodovine, geologije in biotske raznovrstnosti na tem območju, pa tudi z varstvenim režimom. Informacijske table so postavljene tudi ob glavnih vstopnih točkah v rezervat ter na točki med Čukovo jamo in Krokodilnico. - MOK v okviru participativnega proračuna v letu 2022 predvideva dopolnitev informiranja obiskovalcev: - postavitve ekološkega otoka ECODip v Besnici in ureditev njegove okolice z informativno tablo – Slap Šum; - obnova informativnih tabel na Učni poti Besnica – Rovnik – slap Šum; - informativna tabla s kulturno-zgodovinsko vsebino pri krožišču v Zgornjih Bitnjah; - Začelo se je izvajanjem projekta JeloviZA, ki bo razvil model upravljanja, ki bo upošteval tudi ogroženost z vidika turističnega obiska. <p>+ Zaradi turizma se zagotavljajo dodatna finančna sredstva za upravljanje in zaščito območij. V letu 2022 sta za nadgradnjo turistične ponudbe na zavarovanem območju Kanjona Kokre MOK</p>	<p>Navedite načine zaščite z ustreznim upravljanjem, zaščitnimi shemami in označbami (vključno z UNESCOM).</p> <p>Na območju MOK ni delov narave pod varstvom UNESCO, tudi ni v poteku postopek umestitve za ta seznam.</p> <p>Območja N2000 se upravljajo skladno s Programom upravljanja Natura 2000 območij v Sloveniji. MOK izvaja naloge iz tega programa z vključevanjem usmeritev v prostorsko načrtovanje in strategije razvoja. V razvoju je sistem rabe delov narave (določa maksimalne obremenitve in daje pravice za rabe delov narave koncesije. Na območju MOK je postavljen dober koncept razvoja Jezerc na Bobovku, sprejet je OPPN za kanjon Kokre, ki bo temelj nadaljnje primerne turistične rabe. Pripravlja se priprava novega akta o zavarovanju Udin Boršta, ki bo omogočal tudi primerno turistično rabo. Kompleks Brdo pri Kranju je že del turistične ponudbe z urejeno infrastrukturo po naravi prijaznem konceptu.</p> <p>Za zaščito skrbi več javnih ustanov v MOK, ki pa morajo za doseg zaščite poglobljati medsebojno sodelovanje</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zavod za turizem in kulturo Kranj - Zavod za gozdove Slovenije - Zavod RS za varstvo narave, OE Kranj - Kmetijski gozdarski zavod Kranj - Medobčinsko redarstvo - Urad za okolje in prostor na MOK - Sektor za projekte na MOK - Komunala Kranj

Kanjon Kokre je naravni spomenik s poudarjeno geomorfološko in hidrološko naravovarstveno vsebino, pomemben pa je tudi z vidika pestrosti habitatnih tipov, rastlinskih vrst ter ohranjenega gozdnega ekosistema. Osnovna infrastruktura v kanjonu je urejena, a je za celovito interpretacijsko ureditev še veliko možnosti.

Mestni svet Mestne občine Kranj je 27.1.2021 sprejel odlok o občinskem podrobnem prostorskem načrtu za območje urejanja kanjona reke Kokre (OPPN). MOK je v letih 2019 in 2020 postopno začela pridobivati zemljišča v kanjonu Kokre, kar se bo še pospešilo v naslednjih letih.

Jezerca na Bobovku so antropogeni ekosistemi z velikim naravovarstvenim in turistično-rekreativnim potencialom. Območje je conirano v tri cone: naravovarstveno (kjer se ekosistem prepusti naravnemu razvoju), turistično (kjer se omogoča dejavnosti za sprostitev v naravi) in rekreacijsko (kjer so načrtovane ureditve za rekreacijo, ki ne zahteva velikih objektov in posegov). Trenutno je območje skoraj brez ustrezne infrastrukture za obisk.

Udin boršt je večji gozdni kompleks na zakraseli terasi, t.i. terciarni kras. Vključuje posamezne naravne vrednote in dele pomembnejše biotske raznovrstnosti (zavarovane in ogrožene rastlinske in živalske vrste ter habitatne tipe). Predvsem na obrobju so se ustvarile podzemne jame in spodmoli.

Sekvoja pred Gimnazijo Kranj je skoraj v središču mesta in ima tudi simbolni pomen. Drevo je vitalno in lahko predstavlja del širše turistične ponudbe tega dela mesta.

Posestvo Brdo je bilo po današnjem videzu oblikovano že leta 1972. Že od leta 1947 dalje pa je pod posebnim režimom gospodarjenja, kar je zagotovo pripomoglo k ohranitvi neokrnjenosti narave. Razdeljeno je v dva ograjena dela. Manjši del, urejen v Park Brdo, obsega 70 ha, njegov vhod pa leži v neposredni bližini Elegans Hotela Brdo. V večjem, gozdnatem delu posestva, imenovanem Lovišče Brdo, je urejen tudi naravni rezervat za živali, saj v njem med drugim prebiva več kot 100 košut, damjakov in jelenov. Za zaščito teh redkih vrst na Posestvu Brdo se izvajajo ukrepi, skladno z Direktivami, s katerimi so znotraj posestva določena posebna ohranitvena območja, oziroma ukrepi za strogo varovanje vrst. Naravne vrednote vključujejo posebne žive in nežive dele narave. V MOK jih je največ hidrološke zvrsti, torej reke, potoki in stoječe vode. Poudarjen je tudi delež gozdnih površin.

in ZTKK oddala vlogo na Javnem razpisu za sofinanciranje vlaganj v javno in skupno turistično infrastrukturo in naravne znamenitosti v turističnih destinacijah, ki žal ni bil sprejet.

+ Turistični obisk je spodbudil, da so določena varovana območja še posebej zaščitenata. Tak primer je lovišče na Posestvu Brdo, ki je, razen izjemoma, zaprto za obiskovalce. Na nekaterih varovanih območjih so obiskovalci usmerjeni z označenimi potmi, npr. [Kanjon Kokre](#), [Pot pod Storžičem](#), [Rovnik – Slap Šum](#), [Pot Jeprškega učitelja](#), [Zoisova pot Predoslje](#).

+ S šolsko mladino se izvajajo izobraževalni programi, ki pomagajo pri vzgoji odnosa do varovanih območij. (v letu 2021 smo po kanjonu reke Kokre izvedli 8 vodenih ogledov, ki jih je vse skupaj obiskalo 61 obiskovalcev)

+ izobraževanje vodnikov (izvedeni 2 izobraževanja) in vodenja v okviru parade učenja v organizaciji ZRSVN (izvedenih 8 vodenih ogledov, katerih se je vse skupaj udeležilo okoli 150 oseb)

+ Varovanja okolja so dober primer izobraževalnega in ozaveščevalnega turizma (npr. [Zelen iskrice](#))

+ Zaradi povečanega turizma se je MOK v sodelovanju z ZTKK vključila v ZSST, ki spodbuja ponudnike k pridobivanju ekoloških certifikatov, kar pomaga pri še boljšem ohranjanju in varovanju naravnih vrednot. Primer dobre prakse je ekološka Kmetija odprtih vrat Pr'Končovc na naravnem območju Sv. Jošta nad Kranjem, ki je pridobila znaka Slovenia Green Cuisine in Green Key.

NEGATIVNI VPLIVI

- Kjer varovana območja niso označena, lahko prihaja do divjega odlaganja odpadkov, smetenja, vznemirjanja divjih živali, prevelikega nabiranja gozdnih plodov, parkiranja na nedovoljenih površinah. Tak primer je Sv. Jošt, ki se ponaša s čudovitimi gozdnatimi pobočji, vodnimi izviri, številnimi živalskimi in rastlinskimi vrstami. Turistov in rekreativcev je veliko, zato se pojavljajo problemi s smetmi, nedovoljenim parkiranjem, odnašanjem prevelikih količin gozdnih sadežev ipd. MOK razmišlja o celostni ureditvi mikrodestinacije in uvedbi plačljivih parkirišč.

- Lahko se pojavljajo konflikti med interesi lastnikov zemljišč na varovanih območjih oz. lokalnimi prebivalci ter obiskovalci. Zaradi tovrstnih ovir pri razvoju turizma na območju Bobovka je MOK 2016 sprejela Odlok o Naravnem rezervatu Glinokopnih bajerjev z okolico na Bobovku pri Kranju (UL RS, št.39/2016, 3. 6. 2016), v katerem je občina postavila temelje za nadaljnje upravljanje tega območja, kar je dober primer urejanja odnosov na tovrstnih območjih.

- Zavod RS za varstvo narave, OE Kranj

- Center za trajnostni razvoj podeželja Kranj
- Krajevne skupnosti, turistična in številna druga društva, ki delujejo na področju varstva narave (Ribiška družina Kranj, Lovska družina Jošt Kranj, Planinsko društvo Kranj, Planinsko društvo Iskra Kranj, Hortikulturno društvo Kranj, Čebelarska društva, Združenje ekoloških kmetov Gorenjske, Društvo za jamsko biologijo, Jamski laboratorij Tular, Kranj, in številni posamezniki)

Kategorija	Popis (opišite glavne vire in danosti)	1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)	Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)
Biotska raznovrstnost	<p>Geografska razdeljenost MOK na nižinski intenzivno kmetijsko- naselbinski del in hribovsko gorski narekuje tudi vzorec ohranjene biotske raznovrstnosti. Slednja je v nižinskem delu ohranjena le izven intenzivnih kmetijskih površin in naselij. Tudi gozdovi so gospodarsko spremenjeni in ne predstavljajo najpomembnejše biodiverzitetne vsebine MOK. Pestrost vrst in habitatov tu najdemo v in ob rekah in potokih ter stoječih vodnih površinah in na reliefno razgibanih površinah (kanjonih, strmih ježah). V hribovsko gorskem svetu je pestrost vrst največja na kmetijskih površinah, na katerih intenzivno kmetovanje ni mogoče (in se ta dejavnost tudi ne opušča), ter na visokogorskih travniških ter skalnih pobočjih in stenah.</p> <p>Nekatere zavarovane in ogrožene rastlinske in živalske vrste so (lahko) predmet zbiranja in trgovine, zato jih ne vključujemo v turistično ponudbo. Opozorimo pa lahko na naslednje zanimivosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Planika: v MOK ima najnižje znano rastišče in sicer v konglomeratnih stenah kanjona Zarica. Populacija je stabilna. Ogled je možen s čolnom in vodnikom, ki ve za njihovo lokacijo. - Alpska flora: na južnih pobočjih Storžiča in bližnjih gorah raste zanimiva alpska flora: jeglič, zvončnice, močvirski meček, perunike itd. Opisana je v vodniku poti Žige in Karla Zoisa. - Bela štoklja: na Gorenjskem širi svoj areal. Znanih je že preko deset stalnih gnezdišč, v občini Kranj sta na Mlaki in v Tenetišah, morda še kje. Ob gnezdih izrazito hrupne dejavnosti niso zaželeni, so pa gnezda lahko priljubljene opazovalne točke, bodisi preko video kamere (dogajanje v gnezdu) ali neposredno z daljnogledi ipd. 	<p>Na kratko navedite pozitivne in negativne vplive povezane s turizmom, na primer:</p> <p>POZITIVNI VPLIVI</p> <p>+ Pozitivni učinki na biotsko pestrost v mnogočem podobni, kot že v zgoraj opisanem poglavju, saj je biotska pestrost posebej zaščiten in varovanih območjih:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zaradi turizma se zagotavljajo dodatna finančna sredstva za upravljanje in zaščito območij (primer vlaganja v Kanjon Kokre in Bobovek), - Dostop na območja je usmerjen z označenimi potmi – obiskovalci tako ne motijo ostalih zavarovanih površin (Kanjon Kokre, Pot pod Storžičem, Rovnik – Slap Šum) idr.) <p>+ Prav zaradi turističnega obiska občina pospešeno ureja upravljanje zavarovanih območij. Z že omenjenim Odlokom o Naravnem rezervatu Glinokopnih bajerjev z okolico na Bobovku pri Kranju (UL RS, št.39/2016, 3. 6. 2016) so se na območju Bobovka dodatno zaščitile tudi rastlinske in živalske vrste. Decembra 2020 so bile na novo postavljene informacijske table, občina pa načrtuje še več investicij, ki bodo območje oblikovale za sožitje narave in turizma. https://www.zurnal24.si/gorenjska/bajerji-na-bobovku-in-okolica-dobivajo-novo-podobo-360970</p> <p>+ 26. 2. 2021 je bil v Uradnem listu RS objavljen Odlok o občinskem podrobnem prostorskem načrtu za območje urejanja KR K 4/1, KR K 4/2, KR K 5 IN KR K 6, KANJON KOKRE, v katerem je podrobno določen režim upravljanja zaščitenega in turistično zelo dobro obiskanega območja Kanjona Kokre, še posebej vseh naravnih danosti, med njimi tudi biotske pestrosti.</p> <p>NEGATIVNI VPLIVI – le kot možnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Krivolov – na širšem območju lovišč prihaja do nedovoljenega lova, med drugim zavarovanih ptic. - Nevarnost za biotsko raznovrstnost predstavlja prevelik obisk posameznega območja (preturizem), ki je neskladen z njegovo nosilno sposobnostjo, - Do težav ali poškodovanja narave lahko pride v primerih neustreznega urejanja delov narave za obisk, zato je treba poglobiti sodelovanje med deležniki, ki se ukvarjajo z razvojem in varstvom - Možnost nabiranja, trgiranja ali poškodovanja rastlin, posebej izrazit problem v sezoni je nabiranja gob v prevelikih količinah. 	<p>Navedite načine zaščite z ustreznimi nacionalnimi predpisi in mednarodnimi konvencijami (npr. CITES, zakonodaja EU).</p> <p>Varovanje ekološko pomembnih območij je ključni mehanizem varovanja biotske raznovrstnosti. Na območju MOK so takšna območja in so deležna obravnave v sistemih varovanja po Zakonu o ohranjanju narave. Naloga MOK je vključitev teh območij in prostorsko načrtovanje in strategije razvoja občine, kar se redno izvaja. Slovenska in evropska zakonodaja omogočata razvoj ustreznih sistemov za varovanje varovanih območij. Nekateri sistemi so razviti in večinoma delujejo učinkovito (npr. vključevanje v prostorsko načrtovanje, dovoljevanje gradenj, CITES – preprečevanje trgovanja z redkimi in ogroženimi vrstami). Nerazvit je sistem rabe delov narave (določa maksimalne obremenitve in daje pravice za rabe delov narave – koncesije). Ključne usmeritve za ohranjanje biotske raznovrstnosti so vključene v Občinski prostorski načrt MOK:</p> <ul style="list-style-type: none"> - posegi v prostor se načrtujejo in izvajajo tako, da se prednostno ohranjajo tiste značilnosti krajine, ki so pomembne za ohranjanje biotske raznovrstnosti, - ohranjati in obnavljati je potrebno visokodebelne sadovnjake, mejice in druge krajinske strukture, - ohranjati je potrebno obrežno vegetacijo rek in potokov; ob reki Savi v širini 40 m od zgornjega roba brežine oziroma v širini obstoječe vegetacije, ob reki Kokri 10 m, ob ostalih vodotokih pa v širini 5 m od zgornjega roba brežine. - potrebno je odstranjevati in preprečevati širjenje invazivnih tujerodnih organizmov. Zemljina, ki bo na območje gradnje pripeljana za potrebe nasipanja ali humuziranja od drugod, naj bo pripeljana iz območij, kjer ni vidnih pojavov tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst. Spodbuja se kmetovanje na način, da se ohranja biotska raznovrstnost.

Kategorija	Popis (opišite glavne vire in danosti)	1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)	Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)
Hidrologija	<p>Zarica – soteska: rečna soteska Save v konglomeratu jugovzhodno od Kranja. Skoraj navpične stene soteske so polne votlin in spodmolov. Območje je pomembno z botaničnega vidika, saj je tod najnižje znano stalno rastišče planike (<i>Leontopodium alpinum</i>) v Sloveniji, na območju so prav tako prisotne tudi ostale rastline značilne za alpsko floro.</p> <p>Kokra: reka, ki je oblikovala rečno dolino, v nižinskem delu pa teče po prodnih naplavinah in vanje poglablja kanjon. V Kranju je zavarovana kot naravni spomenik v okviru starega mestnega jedra (glej zavarovana območja).</p> <p>Kokrica: desni pritok Kokre, ki izvira v več povirnih krakih na južnih pobočjih Storžiča. Ponekod tvori manjše okljuje. V spodnjem delu svojega toka, pred izlivom v Kokro, se poglubi v globok konglomeratni kanjon. Tok je v kanjonu razgiban, prekinjajo ga številni konglomeratni bloki. V kanjonu je disjunktno rastišče alpskih rastlin. Tik pred izlivom v Kokro vodotok meandrira, odlaga prodišča, oblikuje tolmane in je pomemben habitat za ribe ter ptice. Ob vodotoku so poplavne ravnice in jelševi logi, ki so pomemben mokriščni ekosistem.</p> <p>Bobovek - glinokopna jezera: območje treh opuščenih glinokopnih jezer pri naselju Bobovek severno od Kranja. Poleg vodnih površin je v okolici tudi pester mozaik obvodnih habitatov: trstišča, vrbovja, jelševja, območja z visokimi stebilkami in zaraščajoče ruderalne površine. Območje je pomemben življenjski prostor ter preletna točka za ptice. Najdišče fosilnih ostankov (redka primitivna oblika mamuta ter fosilni kleniči).</p> <p>Sava - od sotočja Save Bohinjke in Save Dolinke do Črnuč (2762): na območju MOK Sava prehaja v akumulacijsko jezero HE Mavčiče. Geomorfološko je ohranjen le zgornji del tega odseka, ki pa je pomemben kot življenjski prostor sulca.</p> <p>Trbojsko oz. Mavško jezero: Trbojsko jezero je nastalo med Kranjem in Mavčičami kot posledica zaježitve reke Save za hidroelektrarno Mavčiče. Prodišča in brzice Save pod Kranjem je zamenjalo Trbojsko jezero, ki je postalo dom za številne vodne ptice.</p> <p>Nemiljščica: desni pritok Save pri Zg. Besnici. Posebnost je okrog 25m visok slap Šum, ki pada preko rdečkastosivih apnenčastih skladov ter manjši slapiči in tolmeni. Njegovo višini je težko določiti, ker spada med drseče slapove.</p> <p>Topel izvir -Besniške toplice: Na desnem bregu potoka Nemiljščica se na razdalji nekaj deset metrov nahajajo vsaj trije subtermalni izviri s temperaturo vode med 15 in 18 °C, ki so jih poznali in za topliške namene uporabljali že Rimljani. V njih se mešata termalna in hladna pripovršinska podzemna voda, zato so tudi temperature in količina raztopljenih snovi različne.</p> <p>Besnica: desni pritok Save pri Spodnji Besnici z dobro ohranjeno morfologijo potoka in obrežnim pasom vegetacije.</p> <p>Suha: levi pritok Sore z izvirov v Škofjeloškem hribovju z meandri na Sorškem polju. V zgornjem toku teče večinoma v plitvi, pretežno prodnati strugi. Struga je razgibana z manjšimi prodišči in poglobljenimi deli, v katerih voda v času nizkih pretokov zastaja.</p>	<p>Na kratko navedite pozitivne in negativne vplive povezane s turizmom, na primer:</p> <p>POZITIVNI VPLIVI:</p> <ul style="list-style-type: none"> + Zaradi turizma se posveča večja pozornost kakovosti vode na kopalnih območjih. Občina običajno naroča analizo dvakrat letno za Savo pri Supernovi, za Kokro pri Kosorepu in na Čukovem bajerju. + Zaradi dobrega obiska so se postavile posebne informacijske table na Bobovku, ki obiskovalcu ponujajo podatke o naravni in kulturni dediščini na območju bajerjev Čukova jama, Krokodilnica in Ledvička. + destinacija s svojimi aktivnostmi, delavnicami in predavanji oza-veščča ponudnike o pomenu kakovostne pitne vode. Hkrati jih navdušuje za vključitev v Zeleno shemo, kjer je varovanju vode in varčevanju z njeno porabo posvečena posebna pozornost. + Kranj se od leta 2020 ponaša s certifikatom Voda iz pipe, kar je tudi del turistične promocije v občini. Zaradi turistične promocije so bolj obveščeni tudi lokalni prebivalci. + Ureditev plovnih režimov – zaradi možnosti razvoja turizma na rečnih območjih občina načrtuje infrastrukturno in razvojno ureditev kanjona Kokre in plovnost reke Save z vzpostavitvijo vstopno-izstopnih mest ter z dodatno turistično ponudbo, kar bo koristilo tudi domačinom. <p>NEGATIVNI VPLIVI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Možna preobremenitev posameznih točk ali odsekov vodotokov z obiskovalci, npr. čolnarjenje v soteski Zarice, kopanje, ribolov, drsanje na jezercih na Bobovku in glinokopu Stražišče, - Zaradi povečanega obiska določeni odseki lahko postanejo nevarni, tako kot npr. v Kanjonu Kokre. Posebej je potrebno paziti, da varovala ne vplivajo na naravni izgled kanjona. - Bodoče turistične investicije ob Kokri in Savi bi lahko imele negativne vplive na obvodni pas. Obstaja tudi nevarnost, da se zaradi povečanega turizma poslabša kakovost vode. 	<p>Navedite načine zaščite z ustreznimi načrti Npr. načrti upravljanja z morskim okoljem, načrti upravljanja z močvirji (območje RAM-SAR) itd.</p> <p>Na območju MOK ni območja narave, ki bi bil vključen na seznam mokrišč, varovanih z ramsarsko konvencijo.</p> <p>Vodotoki, ki imajo status po Zakonu o ohranjanju narave, so varovani s sistemi Zakona o ohranjanju narave, dovoljevanja posegov v prostor po Gradbenem zakonu, s sistemi prostorskega načrtovanja in načrti upravljanja voda. Mestna občina Kranj je nosilka občinskega prostorskega načrtovanja, v katerega vključuje usmeritve za varovanje voda.</p>

	<p>Stražišče pri Kranju - glinokopi Cegovnica: območje prepleta gozda, majhnih potočkov in zalitih opuščenih glinokopov predstavlja pester ekosistem, ki je habitat številnim ogroženim vrstam, predvsem živalskim.</p>		
--	--	--	--

Kategorija	Popis (opišite glavne vire in danosti)	1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)	Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)
<p>Geologija</p>	<p>Soteski reke Kokre in reke Save (z imenom Zarica), sta v pleistocenskem konglomeratu, obe z veliko biotsko raznovrstnostjo. V Sloveniji zelo redki soteski v pleistocenskem konglomeratu z obliko črke U.</p> <p>Udin boršt je s strnjanim gozdom porasla obsežna visoka ledenodobna konglomeratna terasa, ki se razteza v smeri sever - jug med Tržičem, Naklem in Kranjem, na levem bregu Tržiške Bistrice. Po dolžini meri okrog 8 km, po širini pa do približno 3 km. Najvišjo točko 564 m nadmorske višine doseže na vzpetini nad Sebenjami v severnem delu. Terasa je poraščena z gozdom, ki predstavlja enega največjih gozdnih kompleksov v nižinskem delu Gorenjske. Glavna drevesna vrsta je rdeči bor, sledi smreka (nasajena), bukev ter hrast graden, posamično še jelka, gorski javor, veliki jesen, črna jelša, beli gaber, rdeči hrast, lipa, gorski brest, maklen, češnja, mokovec ter oreh. Območje s povečano biotsko pestrostjo je dolina Želinjskega potoka z jelševimi in jesenovimi logi in naravovarstveno pomembnejšimi travišči. Udin boršt je zavarovan kot spominski park. Na zahodni strani je terasa pretežno zakrasela, tu je velika gostota vrtač, na njenem vznožju pa se pojavljajo spodmoli (zi-jalke), kaverne, grezi, manjše in večje jame, kraški izviri in kraške jame. Med slednjimi izstopajo vodoravne jame, ki so pretežno jame s stalnim vodnim tokom oziroma vodoravne jame s kraškimi izviri. Med njimi je bolj raziskana 300 m dolga Arneševa luknja, največja vodoravna jama je jama Velika Lebinica vzhodno od Strahinja, največje brezno pa je Dacarjevo brezno vzhodno nad Zgornjimi Dupljami. Konglomeratno teraso Udin boršta sestavljajo pretežno apneni prodniki (karbonatni delci 90%, nekarbonatni 10%) in apneno vezivo, ki so sprjeti v kamnino konglomerat (tudi sprimek, labora). Ta kras je še posebej zanimiv zato, ker so starejše, višje ležeče konglomeratne terase znatno močnejše zakrasele kot mlajše. Geološka raziskovanja in vrtanja so pokazala, da gre za plitvi kras, zaradi relativno majhne debeline konglomerata (od 10 do 50 m). Kraški pojavi so manj izraziti kot pri pravem krasu, podtalnica pa se pretaka dokaj plitvo po neprepustni oligocenski podlagi. Nastanek terase Udin boršta postavljajo geologi po starosti v starejši ali srednji pleistocen. Talnina konglomerata je neprepustna oligocenska morska glina - sivica, ki je ostanek Panonskega morja. Zaradi preperevanja se je razvila ponekod več metrov debela plast gline sivice (6 m), ki so jo izkoriščali v opekarske namene. Za pohodnike in obiskovalce so izjemno zanimivi okoliški hribi, ki se dvigujejo nad Ljubljansko kotlino (Šmarjetna gora, Jošt, Jamnik, Storžič – najvišji vrh v občini) ter Majdičev log (otok na reki Savi kjer je leta 1893 v Kranju v Majdičevem mlinu zasijala prva luč).</p>	<p>Na kratko navedite pozitivne in negativne vplive, povezane s turizmom;</p> <p>POZITIVNI VPLIVI:</p> <p>+ Pozitivni vplivi zaradi turizma so navedeni v zgornjih poglavjih, saj gre za ista varovana območja in podobne izzive kot pri ohranjanju biotske pestrosti: Kanjon Kokre, Udin Boršt, Bobovek, obrežje reke Save,...: postavljanje informacijskih tabel in vodeni ogledi, ki ozaveščajo o varovanju okolja; označene poti, ki ščitijo ranljiva območja; šolski programi; zaščite, ki so določene v občinskih odlokih o upravljanju posameznih območij in podobno.</p> <p>+ Geološke znamenitosti postajajo del turistične ponudbe. V Rovih pod Kranjem so na primer razstavljeni minerali in fosili, na vodenem ogledu po Kanjonu Kokre pa obiskovalci lahko v živo spoznajo pestro geološko sestavo soteske.</p> <p>NEGATIVNI VPLIVI:</p> <p>- Možnost razvoja trgovine s fosili in minerali, oziroma kraje na posameznih nahajališčih. Zelo bogato nahajališče je npr. na Rovniku v okolici Besnice, kjer je tudi več geološko bogatih jam. Ob večji promociji turizma v neokrnjeni naravi bi se vsekakor povečala nevarnost plenjenja in uničevanja.</p>	<p>Navedite načine zaščite z ustreznim upravljanjem, zaščitnimi shemami in označbami.</p> <p>Sistem varovanja fosilov in mineralov v Sloveniji še ni dodobra izdelan. Mestoma se pojavljajo kraje na nahajališčih, najdbe pa vstopajo v trgovino, ki dosega visoke številke. Mestna občina Kranj lahko pripomore k ozaveščanju prebivalcev in lastnikov nahajališč, morda tudi z izvajanjem nadzor s strani mestnega inšpektorata.</p>

Kategorija	Popis (opišite glavne vire in danosti)	1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)	Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)
<p>Pokrajina in razgledi</p>	<p>Kranj je prestolnica slovenskih Alp, kjer si z eno nogo v mestu in z drugo v naravi. Mestna občina Kranj z najvišjim vrhom (Storžič, 2132 m) na severu obsega zahodni del Kamniško Savinjskih Alp, na zahodu pa del alpskega predgorja Jelovice. Srednjeveška zasnova mestnega jedra Kranja je zgrajena v značilni piramidalni obliki, ki jo poudarjajo cerkveni zvoniki. Druga značilnost je os sever-jug, ki jo nakazuje vizualna povezava zvonika kranjske župne cerkve in vrha Storžiča. Nedvomno načrtna postavitve višinskih dominant po mestnem prostoru uvršča Kranj med kompozicijsko najbolj pretehtane urbane organizme pri nas in v Srednji Evropi.</p> <p>Mesto Kranj skriva številne umetne podzemeljske objekte, ki so že davno izgubili svoj prvotni namen in se potopili v pozabo, kot delo človeških rok pa na svojevrsten način vlečejo k odkrivanju njihove zgodbe. V 1.300 metrov dolgih rovih obiskovalec lahko občuduje čisto prave kapnike in zanimive jamske živali.</p> <p>Izpostaviti je potrebno tudi največje zavarovano gozdno območje spominskega parka Udin boršt, jezera Bobovek, kanjon Kokre ter številne naravne vrednote (npr. Zarica). Med območja s posebno krajinsko vrednostjo sodi park Brdo. V območju Mestne občine Kranj se kot kulturna varujejo območja: Bitnje, Jamnik, Udin Boršt in Sveti Jošt nad Kranjem.</p> <p>JAMNIK - Vas s cerkvijo Sv. Primoža in Felicijana je ena najpogostejše fotografiranih lokacij v Sloveniji in izletnike navdušuje s čudovitimi razgledi na Ljubljansko kotlino ter Karavanke in Kamniško-Savinjske Alpe. Leži na pobočju Jelovice in je znana predvsem po gotski cerkvi, ki stoji na razglednem travnatem pomolu nad vasjo Jamnik.</p> <p>UDIN BORŠT - je velik skrivnostni gozd, ki se razprostira na širokem območju pod Kamniško-Savinjskimi Alpami v katerem so se v preteklosti potikali rokovnjači, med drugo svetovno vojno pa je nudil tudi pomembno zatočišče gorenjskim partizanom. Je ena izmed najstarejših ledeniških teras v Ljubljanski kotlini, ki se nahaja med Kranjem, Tržičem in Naklem. Gosto rastlinje, visoki iglavci in košate krošnje krasijo kraško površje, kjer se nahajajo vrtače, ponori in kraške jame s pravimi kapniki. Ena izmed njih je Adraševa luknja.</p> <p>SVETI JOŠT NAD KRANJEM - Jošt, na katerem se nahaja cerkev sv. Jošta in ob njej kočja Dom na Joštu, s svojimi 847 metri nadmorske višine ponuja zelo lep razgled na Triglav, Stol in Grintavec, najvišje vrhove treh slovenskih gorskih skupin in na celotno Ljubljansko kotlino.</p> <p>PARK BRDO - Grad Brdo s prostornim in lepo urejenim parkom, spremlja jočo turistično, kongresno in športno infrastrukturo (nov nacionalni nogometno vadbeni center), svojo zgodovino visokih obiskov ter razvojnimi ambicijami, je premalo izkoriščen notranji potencial MOK. Z odpiranjem kompleksa širši javnosti, novo turistično ponudbo in razvojem novih športno-rekreacijskih</p>	<p>1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)</p> <p>Na kratko navedite pozitivne in negativne vplive povezane s turizmom, na primer:</p> <p>POZITIVNI VPLIVI</p> <p>+ ohranjanje in obnova kulturnih objektov in delov zavarovane kulturne krajine je zaradi zanimanja obiskovalcev na račun prijavljenih projektov in pa neposrednih finančnih sredstev v proračun (turistična taksa) deležna večje pozornosti in pravičnejše redistribucije sredstev namenjenih njenemu ohranjanju (odprtje Kabineta izumitelja Janeza Puharja in prenova Jenkove sobe v rezidenco).</p> <p>+ cilj kranjske destinacije je da se pri gradnji turističnih objektov upošteva načelo sonaravnosti, kar pomeni, da naj bodo objekti praviloma grajeni klasično ali montažno z uporabo naravnih materialov (kamen, opeka, glina, les, steklo);</p> <p>+ ob pohodnih tematskih poteh se kopičijo odpadki, pri čemer pa vsakoletno potekajo različne očiščevalne akcije posameznikov in večjih skupin, ki skrbijo za urejanje okolice in morebitno nesnago, ki jo za seboj pustijo turisti (npr. akcija Očistimo Kranj – Kranj ni več usran),</p> <p>+ Destinacija zaradi povečanega zanimanja kolesarjev pospešeno ureja mrežo kolesarskih poti, ki služijo tudi rekreaciji domačinov. Večinoma potekajo ob nekdanji regionalni cesti skozi dolino (npr. Kranjska kolesarska roža, Kolesarske poti pod Storžičem). Kolesarjenje je zaradi tega bolj varno.</p> <p>+ Posestvo Brdo se je zaradi večje usmerjenosti v turizem bolj odprlo javnosti – naravna in kulturna dediščina sta bolj dostopni za ogled.</p> <p>+ V zadnjih letih je bilo v okviru projektov razvoja podeželja zaradi turističnih potreb vzpostavljenih več tematskih učnih poti: Sprehajalno-učna pot Trstenik, Učna pot Besnica »Rovnik - slap Šum«, Zoisova pot Predoslje, Pot Jeprškega učitelja (opise pridobitev na teh poteh glej v desnem stolpcu na dnu popisa).</p> <p>NEGATIVNI VPLIVI</p> <p>- Kjer varovana območja niso označena, lahko prihaja do divjega odlaganja odpadkov, smetenja, parkiranja na nedovoljenih površinah – največji tovrstni izziv je na Sv. Joštu. Zaradi preobremenjenosti območja okrog Jošta je Mestna občina Kranj skupaj s Krajevno skupnostjo Jošt v letu 2021 pripravila Kodeks obnašanja obiskovalcev Jošta, s čimer želijo vzbuditi spoštljiv odnos do narave, lastnine, njenih prebivalcev in tudi drugih obiskovalcev. Med podpisniki listine so tudi lokalna društva in predstavniki več interesnih skupin. Podobna ranljiva območja so ob neoznačenih rečnih brežinah in gozdnih poteh.</p>	<p>Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)</p> <p>Navedite načine zaščite z ustreznim upravljanjem, zaščitnimi shemami in označbami.</p> <p>Dostop do prostorskih aktov za Mestno občino Kranj: https://dokumenti.pis.mop.gov.si/javno/veljavni/01_ob_sez-nami/kranj.html</p> <p>Občinski prostorski načrt določa, da se v občini oziroma v destinaciji določa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ohranjajo se varovane vrednote, kot so: tlorisna in višinska zasnova (gabariti), gradivo (substancija – gradbeni materiali) in konstrukcijska zasnova, oblikovanost zunanjsčine (členitev objekta in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, stavbno pohištvo, barve, detajli ...), - funkcionalna zasnova notranjosti objektov in pripadajočega zunanjega prostora (pripadajoči odprt prostor z nivoletopovršin ter lego, namembnostjo in oblikovanostjo pripadajočih objektov in površin, odnos do drugih objektov na parceli in do sosednjih stavb), - pojavnost in vedute (predvsem pri prostorsko izpostavljenih objektih- cerkvah, gradovih, znamenjih...), - komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico ter zemeljske plasti z morebitnimi arheološkimi ostalinami; - kadar je zaradi načrtovanih ureditev ogrožena manjša enota stavbne dediščine (znamenje ali kapelica) je le-to potrebno zaščititi, možno pa jo je začasno premestiti v skladu z usmeritvami pristojnega zavoda za varstvo kulturne dediščine; - postavitev samostoječih infrastrukturnih naprav (električne in plinske omarice ter klima naprave) in vgradnja le teh ob ali na obcestne in glavne fasade ni dopustna - tradicionalna raba zemljišč (sonaravno gospodarjenje v kulturni krajini), - tipologija krajinskih sestavin in tradicionalnega stavbarstva (kozolci, znamenja),

Kategorija	Popis (opišite glavne vire in danosti)	1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)	Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)
	<p>dejavnosti (nogomet, golf, tek, jahanje ...) se omogoča pogoje za skupen nastop mesta in Brda navzven.</p> <p>ŠMARJETNA GORA - hrib nad Kranjem z nadmorsko višino 646 m in je priljubljena razgledna točka, saj se iz njenega vrha odpira pogled na Julijce, Karavanke ter Kamniško-Savinjske Alpe. Na vrhu stoji cerkvica sv. Marjete, ki je bila zgrajena v začetku 14. stoletja. Njene ruševine so obnovili po letu 1989. V vznožju Šmarjetne gore leži skalalnica Bauhenk, na kateri so trenirali slovenski orli.</p> <p>MAJDIČEV LOG - Otok na Savi v Kranju se uradno imenuje Majdičev log, tako se uradno imenuje tudi prodni zadrževalnik ob njem na Savi v Kranju. Majdičev log je umetno ustvarjen otok, saj je nastal z izkopom mlinščice po travniku za potrebe nekdanjega grajskega mlina že v srednjem veku. Danes so tu na novo urejene sprehajalne in kolesarske poti, ki vodijo med naravno in zgodovinsko dediščino.</p> <p>TRBOJSKO oz. MAVŠKO JEZERO - leži med Mavčičami in Kranjem. Nastalo je ob zgraditvi HE Mavčiče, ko so zajezili reko Savo. Ob tem je voda tudi deloma potopila zanimivo sotesko Zarica. Na konglomeratnih stenah s spodmoli lahko vidimo rastline, ki drugače uspevajo samo v gorah. Trbojsko jezero s svojimi raznovrstnimi pojavnimi oblikami daje življenjski prostor številnim ribjim in ostalim vodnim in obvodnim vrstam, obiskovalcem pa nudi številne možnosti opazovanja živalstva ter sprehode.</p> <p>V zadnjih letih je bilo v okviru projektov razvoja podeželja vzpostavljenih več tematskih učnih poti na temelju kulturne dediščine in na temelju opazovanje naravne dediščine, razgledov kot npr.:</p> <p>1. <u>Sprehajalno-učna pot Trstenik (6,4 km)</u> Do cerkvice sv. Lovrenca (892m), priljubljene izletniške točke, se največkrat povzpemo iz kamnoloma nad Bašljem, za spremembopa raziščite označeno krožno sprehajalno učno pot, Pot pod Storžičem. Pričnite na parkirišču, ob katerem je informativna tabla, približno šeststo metrov nad vasjo Povlje in sledite gozdni cesti. Pot kmalu zavije na gozdno pešpot in vlake, mimo mlinčkov in kaskadnih slapov Brinca, ki ležijo višje ob potoku Milka in vas pripeljejo do sedla za Goro sv. Lovrenca, kjer se vam odpre prečudovit razgled. Od tu markirana pot pelje do cerkvice sv. Lovrenca, ki je ena najstarejših na tem območju in s svojo okolico ponuja ležerni oddih v kraljestvu Storžiča. Pot se spusti do Doma na Lovrencu, ker se lahko ustavite na svežih krofih in drugih domačih dobrotah. Za spust v dolino se držite gozdne ceste in pod počitniškimi hišami zavijte poti vasi Babni Vrt, ki je dobil ime po grofičinem vrtu, na katerem so ženske, t. i. babe, imele svoj vrt in ga skrbno obdelovale. Grofica je dala vrt ograditi in od takrat se vas tako imenuje.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - odnos med krajinsko zgradbo oziroma prostorsko podobo in stavbo oziroma naseljem, - avtentičnost lokacije posameznih zgodovinskih dogodkov, preoblikovanost reliefa in spremljajoči objekti, gradene strukture, gradiva in konstrukcije ter likovni elementi in zemeljske plasti z morebitnimi arheološkimi ostalinami.

Kategorija	Popis (opišite glavne vire in danosti)	1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)	Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)
	<p>Po nekaj metrih asfalta zavijte levo na gozdno pot, ki vas pripelje nazaj na Povlje. Pot je čudovita v vseh letnih časih in primerna za vse generacije.</p> <p><u>2. Učna pot Besnica »Rovnik – slap Šum« (3,4 km)</u> Učna pot Besnica »Rovnik - slap Šum« vodi čez hrib Rovnik, ki je nekakšen kraški osamelec nad Zgornjo Besnico. Zaradi številnih kraških pojavov ga nekateri imenujejo tudi Besniški kras. Najbolj znani jami na območju Rovnika sta Bidovčeva luknja in Podskokarjeva jama, ki sta zavarovani kot naravni vrednoti državnega pomena. V jamah lahko vidimo kapnike, zavese in ježke. Lahko se odpravimo še k slapu Šum na potoku Nemiljščica, ki je visok okoli 25 m in je eden večjih potočnih drsečih slapov v Sloveniji. Po sprehodu se zapeljite do gostilne Pr' Jazbcu, si v prijetnem domačem ambientu pretegnite noge in okrepčajte z domačo hrano.</p> <p><u>3. Zoisova pot Predoslje (1,8 km)</u> Dragi »gostje«, obiskovalci prelepega posestva pod mogočnimi gorami, kjer vam lepota narave za vedno nariše najlepšo pravljico v vaših očeh. Gotovo me ne poznate, ko pa se vam predstavim, se vam ukreše iskra spomina na naš mogočni rod, rod Zoisov, ki je kar nekaj časa posedoval grad Brdo in gospodoval v hudem in dobrem tej prečudoviti soseski. Sem Zois, baron Edelsteinski! ...</p> <p><u>4. Pot Jeprškega učitelja (4 km)</u> Pešpot Jeprškega učitelja povezuje naselja in slikovite kraje na Konglomeratni rečni terasi ob Savi, med Kranjem in Medvodami. Rdeča nit poti so knjige, saj je na Špiku delovala literarna zgodovinarica Marja Borštnik, Podreča pa je rojstni kraj Simona Jenka. V čast omenjenima literatoma so ob poti postavljene male gozdne knjižnice. Pot je posejana s prostori za počitek in razgledišči, kjer se prebiranje literature in pobeg v mirno spokojnost gozda na teh območjih ponuja kar samo.</p>		
Palaeontologija	<p>Bobovška jezera so ostanek glinokopov, v katerih so odkrili fosilne ostanke mamuta <i>Mammuthus primigenius</i> in jato fosilnih rib, kleničev, ki je vrsta ki se v geološkem času ni spremenila in kot taka živi še danes.</p>	<p>Na kratko navedite pozitivne in negativne vplive povezane s turizmom, na primer: POZITIVNI VPLIVI + Primerki so ohranjeni in razstavljeni v Gorenjskem muzeju, kjer si jih obiskovalci lahko ogledajo – bogati se kulturna turistična ponudba ter priložnosti za izobraževanje. NEGATIVNI VPLIVI - Možnost razvoja trgovine s fosili oziroma kraje teh na nahajališčih, na primer na območju Besnice.</p>	<p>Navedite načine zaščite z ustreznim upravljanjem, zaščitnimi shemami in označbami. Glede na to, da so bili primerki odvzeti v času izkopavanja gline in odpeljani v Gorenjski muzej, se ne pričakuje degradacija območja s tega vidika.</p>
2. Okolje & podnebje			
Naravni viri	<p>V destinaciji je v preteklosti obstajalo več nelegalnih kopov, za katere je bilo odločeno, da se jih opusti in prepusti samo-sanaciji in zaraščanju brez možnosti nadaljnega izkoriščanja mineralnih surovin.</p>	<p>Na kratko navedite vprašanja in izzive na področju naravnih virov, zlasti povezane s turizmom</p>	<p>Navedite načine zaščite z ustreznimi upravljavskimi in zaščitnimi shemami.</p>

Kategorija	Popis (opišite glavne vire in danosti)	1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)	Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)
	<p>Za lokacijo Pševo, se predvidi možnost izkoriščanja tehničnega kamna po pridobitvi rudarske pravice za izkoriščanje in sprejetju občinskega podrobnega prostorskega načrta, ki bo opredeli način in izvedbo dokončne sanacije okolja. Raziskovanje mineralnih surovin je možno na celotnem območju občine.</p>	<p>Na destinaciji zaenkrat ne zaznavamo večjih sprememb, ki bi zaradi turizma nastale na področju naravnih virov. Kakovost zraka in vode se ne poslabšujeta, prav tako ne prihaja do večjih posegov v naravna okolja zaradi turistične infrastrukture.</p> <p>Izkoriščanje mineralnih surovin: V primeru izkazanega interesa za izkoriščanje mineralnih surovin na novih območjih bo občina pretehtala, ali je smiselno določeno območje z osnovno namensko rabo prostora opredeliti kot območje mineralnih surovin. V tem primeru ta zemljišča niso primerna za turizem in jih bo potrebno zaščititi pred domačimi in tujimi obiskovalci.</p>	<p>Občina z večjim številom predpisov in omejitev skrbi za zaščito naravnih virov – navedeno že pri drugih posameznih točkah.</p>
<p>Okoljska tveganja</p>	<p>Turizem na destinaciji zaenkrat ne povzroča onesnaženja.</p>	<p>Na kratko navedite vprašanja in izzive, zlasti povezane s turizmom</p> <p>Kot območje z višjo stopnjo ogroženosti se zaradi goste poselitve in večjega števila obiskovalcev ocenjuje območje mesta Kranj. Tako je največji izziv najti skupno pot v razvoju turizma, ohranjanju okolja in življenja prebivalcev. Tudi v prihodnje se bo pri razvoju turizma upoštevalo usmeritve javnih zavodov, ki so pristojni za varstvo narave, kulturne dediščine in kmetijskih površin. Skupaj z njimi se ob konkretnih primerih išče rešitve, ki za okolje predstavljajo najmanjša tveganja.</p>	<p>Navedite načine zaščite z ustreznimi upravljavskimi shemami.</p> <p>Zaščita uporabe onesnaževal – predvsem v kmetijstvu je v Sloveniji urejena na podlagi zakonov in podzakonskih predpisov. Destinacija s številnimi ukrepi, povezanimi s spodbujanjem lokalnih pridelovalcev in spodbujanjem lokalne ekološke pridelave ter s povezovanjem ponudnikov s pridelovalci in tudi obiskovalci, pomembno vpliva k čistejšemu okolju.</p>

<p>Oskrba z vodo</p>	<p>Poselitvena območja v občini so sorazmerno dobro pokrita z javnim vodovodnim omrežjem. Za preskrbo prebivalcev s pitno vodo se zagotovi stalen vir zdravstveno ustrezne vode, ki je javni vodovod. Če priključitev na javni vodovod ni možna, npr. na poselitveno dislociranih območjih, se lahko oskrba s pitno vodo zagotavlja tudi iz zasebnih vodovodov, če je voda zdravstveno ustrezna. Dovoz vode z gasilci je dovoljen le v izrednih situacijah.</p> <p>Oskrba s pitno vodo obsega upravljanje z vodovodnim omrežjem, objekti in napravami, redno in investicijsko vzdrževanje, izvajanje rekonstrukcij, novogradenj in tehnoloških izboljšav ter zagotavljanje zdravstveno ustrezne pitne vode. Komunala Kranj dejavnost izvaja na območju Mestne občine Kranj ter Občin Medvode, Cerklje na Gorenjskem, Šenčur, Naklo, Preddvor in Jezersko. Skupaj oskrbujemo 78.000 prebivalcev oz. 94,4 % vseh prebivalcev v naštetih občinah. V letu 2021 je Komunala Kranj upravljala vodovodno omrežje v skupni dolžini 634 km, s 122 objekti in napravami. Celotno omrežje skupaj tako obsega 15 vodovodnih sistemov. Med večje sisteme, ki so med seboj povezani, sodijo: Kranj, Kovor-Naklo in Cerklje na Gorenjskem. Manjši pa so samostojni vodovodni sistemi in sicer: Ambrož pod Krvavcem, Bašelj- Laško, Besnica, Golnik, Javornik, Jezersko, Možjanca, Planica, Šenturška gora, Trstenik, Medvode KS Smednik.</p>	<p>Na kratko navedite vprašanja in izzive na področju oskrbe z vodo, zlasti povezane s turizmom</p> <p>Oskrba z vodo je na destinaciji odlična. V občini, ki je prejela certifikat Voda iz pipe, je voda kakovostna pri večini turističnih ponudnikov.</p> <p>ZTKK pitno vodo vključuje v svoje promocijske aktivnosti. Tako je bila Voda iz pipe posebej predstavljena na gastronomskem dogodku Kranjska dolga miza 2021 in 2022. Sodelujoči gostinski ponudniki so prejeli tudi posebne vrče z vodo, s katerimi promovirajo dobro vodo tudi v svojih lokalih. Poleg tega se je pitna voda v letu 2022 pričela uporabljati tudi na dogodku Vinska pot v Rovih pod starim Kranjem.</p> <p>Klimatske spremembe v zadnjem obdobju prinašajo izvajalcem javne službe nove izzive pri oskrbi s pitno vodo. Priča smo dolgotrajnim sušnim obdobjem ali nasprotno, izredno močnim in dolgotrajnim padavinam. Ne ena ne druga skrajnost nista dobri za vodne vire, predvsem površinske, ki so značilni za območje, kjer izvajamo javno službo oskrbe s pitno vodo. S tem dejstvom smo soočeni že kar nekaj časa, zato želimo o teh težavah seznaniti tudi lastnike infrastrukture. Menimo, da bo potrebno resno razmišljati o rezervnih vodnih virih na isti oz. drugi lokaciji. Tako kot domačine, tudi turiste in turistične ponudke ozaveščamo o pomenu varčevanja z vodo. Primer: Zelene iskrice na www.visitkranj.si ter letaki v TIC-u in pri ponudnikih.</p>	<p>Navedite načine zaščite z ustreznimi upravljavskimi in zaščitnimi shemami.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zaščita konkretnih vodotokov, - Predpis določenih OVE za specifična področja, - Posebna pozornost se namenja ohranjanju živalskih vrst v vodah in ob njih (ribe, ptice, itd.).
-----------------------------	---	---	---

Kategorija	Popis (opišite glavne vire in danosti)	1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)	Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)
		<p><i>Pitna voda, dostopna turistom na javnih površinah: Namestitev pitnikov na najbolj frekventne in obiskane turistične točke (Pungert, Slovenski trg, ob sprehajalni poti ob ograji posestva Brdo pri Kranju, Zoisova pot pri KS Predoslje; eden je namenjen tudi psom, in sicer v pasjem parku na Zlatem polju); skrb za kakovost pitne vode (redno preverjanje); namestitev obvestil v tujih jezikih, da je voda pitna; uporaba prenosnega pitnika za pririditve; opozarjanje na akcijo Voda iz pipe.</i></p> <p><i>Poleg tega je v Kranju ohranjen Vodovodni stolp, ki je še vedno v uporabi ter priključen v javno vodovodno omrežje Kranja. Ima velik potencial, da se izkoristi v turistične namene, potrebne pa so naložbe v infrastrukturo in ureditev možnosti dostopa za obiskovalce.</i></p> <p><i>Nasveti za lokalna turistična podjetja - Spodbuda za zeleni Kranj: Nasveti in priporočila za zmanjšanje, ponovno rabo in predelavo trdih odpadkov ter za zmanjševanje porabe vode za lokalna turistična podjetja.</i></p>	
Odpadne vode	<p><i>Gospodarsko javno službo odvajanja in čiščenja komunalnih in padavinskih odpadnih voda Komunala Kranj izvaja na območju Mestne občine Kranj ter Občin Cerklje na Gorenjskem, Jezersko, Naklo, Preddvor in Šenčur.</i></p> <p><i>V okviru navedenih dejavnosti vzdržujemo 368 km kanalizacijskega omrežja, na katerem je vgrajenih 76 črpališč za odpadne vode, 6 zadrževalnikov in 29 razbremenilnikov, 12.702 priključkov na kanalizacijo. Praznjenje na leto: 2.000 greznic, 100 MKČN (male komunalne čistilne naprave). Obseg dela na kanalizacijskih sistemih:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- vizualni in video nadzor nad obratovanjem javne kanalizacije s črpališči (upravljanje preko SCADA sistemov),</i> <i>- čiščenje kanalizacijskih vodov, razbremenilnikov, zadrževalnikov in črpališč s specialnimi vozili,</i> <i>- dimljenje kanalizacije (ugotavljanje morebitnih nelegalnih priključkov padavinskih odpadnih voda v fekalno kanalizacijo, ugotavljanje okvar, zamašitev,...),</i> <i>- elektro-strojna dela,</i> <i>- pomladanska in jesenska deratizacija kanalizacijskega omrežja ter interventna deratizacija na območjih dotrajane kanalizacije.</i> <p><i>Čiščenje odpadnih voda poteka na 6 čistilnih napravah, ki so v lasti občin. Obseg dela na čistilnih napravah:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- obratovanje Centralne čistilne naprave Kranj, avtomatizirano preko SCADA sistema, nadzor mejnih vrednosti parametrov zagotavljajo merilniki, ki so nameščeni na liniji vode,</i> 	<p><i>Na kratko navedite vprašanja in izzive na področju ravnanja z odpadnimi vodami, zlasti povezane s turizmom</i></p> <p><i>Ukrepi in priporočila: Ponovna raba očiščene komunalne odpadne vode, za splakovanje sanitarij (siva voda), zadrževanje padavinske odpadne vode pred ponikanjem in ponovna uporaba za zalivanje in čiščenje utrjenih površin, ločevanje deževnice, urejen sistem porabe, svetovanje turističnim in nastanitvenim objektom, o možnostih čiščenja komunalne odpadne vode v MKČN tehnološke rešitve in trajnostno naravnano gospodarjenje z odpadnimi vodami).</i></p> <p><i>Nasveti za lokalna turistična podjetja: Spodbuda za zeleni Kranj: Nasveti in priporočila za zmanjšanje, ponovno rabo in predelavo trdih odpadkov ter za zmanjševanje porabe vode za lokalna turistična podjetja.</i></p>	<p><i>Navedite načine zaščite z ustreznimi upravljavskimi shemami.</i></p> <p><i>Na podlagi Zakona o varstvu okolja je bilo od leta 1996 do danes sprejetih že precejšnje število podzakonskih predpisov. Osnovni podzakonski predpis, ki ureja odvajanje odpadnih voda v vodno okolje je Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo (Uradni list RS, št. 64/12, s spremembami). Ta predpis določa splošne mejne vrednosti emisij toplote in snovi v vode in javno kanalizacijo, način vrednotenja teh emisij, prepovedi, omejitve in druge ukrepe zmanjševanja emisij ter vsebino okoljevarstvenega dovoljenja. Predpis je splošen in ureja emisije iz čistilnih naprav in vseh ostalih naprav. Komunala Kranj, kot izvajalec javne službe odvajanja in čiščenja odpadne vode, dosledno upošteva zakonske predpise in občinske odloke.</i></p>

- dnevni nadzor nad obratovanjem lokalnih čistilnih naprav poteka z izvajanjem kemijskih analiz dotokov in iztokov v internem laboratoriju Centralne čistilne naprave Kranj in preko analizatorjev, katerih delovanje je evidentirano on-line, preko sistema SCADA,

- tehnološki nadzor nad obratovanjem čistilnih naprav z upravljanjem in regulacijo elektro-strojnih naprav v posameznih fazah procesov zaradi neprekinjenega zagotavljanja kakovosti iztokov pod zakonsko določenimi mejnimi vrednostmi,

- elektro-strojna dela.

Izvajanje dejavnosti ravnanje z odpadnimi vodami je organizirano v podjetju Komunala Kranj, javno podjetje, d.o.o., ki je v lasti 7 občin. Na javno kanalizacijo je poleg gospodinjstev in javnih objektov, ki odvajajo komunalno odpadno vodo, priključenih še 36 industrijskih zavezancev (Iovilniki olj, usedalniki, ločevalniki maščob, nevtralizacija, galvanska čistilna naprava, kaluzna jama s sifonskimi pregradami). Vse navedene odpadne vode odtekajo do Centralne čistilne naprave Kranj (CČN Kranj). Na CČN Kranj je poleg odstranjevanja organskega onesnaženja zagotovljeno tudi odstranjevanje celotnega dušika in fosforja in obdelava blata z anaerobno stabilizacijo v gnilišču ter dehidracijo do ca. 30 % suhe snovi. Količine očiščenih industrijskih odpadnih voda se gibljejo okoli 300.000 m³ letno.

Za področje ravnanja z odpadnimi vodami imamo na voljo brošuro in zgibanko o CČN. V njej je predstavljeno delovanje Centralne čistilne naprave Kranj. Obe publikaciji delimo na dogodkih, svetovalnih delavnicah, obiskovalcem ob dnevih odprtih vrat CČN Kranj, učencem, dijakom in študentom ob obiskih na CČN ali jih pošiljamo na zahtevo uporabnikom. Za območja razpršene poselitve, kjer se nahajajo tudi planinski domovi in nekateri turistični objekti, na katerih javna kanalizacija ne bo zgrajena, smo pripravili zgibanko o možnostih čiščenja komunalne odpadne vode v malih komunalnih čistilnih napravah (MKČN) in pogojih za njihovo obratovanje. Komunala Kranj letno izprazni preko 2.000 greznic in MKČN oz. več kot 10.000 m³ grezničnih gošč, ki so oddane na čiščenje na CČN.

Kategorija	Popis (opišite glavne vire in danosti)	1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)	Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)
<p>Upravljanje z odpadki</p>	<p>Komunala Kranj izvaja eno izmed zelo pomembnih obveznih javno gospodarskih služb, saj je poglavitna dejavnost zbiranje odpadkov v povezavi s številnimi drugimi podpornimi aktivnostmi, s katerimi si prizadevamo k učinkovitemu osveščanju o pravilnem ločevanju odpadkov ter hkrati k zmanjševanju in preprečevanju nastajanja.</p> <p>Komunala Kranj opravlja dejavnost zbiranja odpadkov v skladu z veljavnimi zakonskimi predpisi, uredbami ter občinskimi odloki na območju petih občin v gorenjski regiji in sicer v Mestni občini Kranj ter občin Šenčur, Naklo, Preddvor in Jezersko.</p> <p>Zbiranje odpadkov poteka z rednim odvozom (plastični zabojniki od 80 do 1.100 l), na ekoloških otokih (plastični zvonovi dimenzije od 1.200 do 2.500 l) potopnimi ecodipi 3000l in 5000l ter z ločenim zbiranjem na zbirnih centrih (volumen kontejnerjev od 5 do 35 m³). Količina vseh zbranih odpadkov v občinah, kjer Komunala Kranj izvaja javno službo ravnanja z odpadki za 2021 je 25.689 t. Količina odpadkov oddanih v obdelavo in odstranjevanje je 5.516 t odpadkov (kosovni odpadki in mešani komunalni odpadki, ki jih prevzema koncesionar RCERO Ljubljana), od tega jih na odlagališču (po različnih vrstah obdelav) konča 750 t.</p> <p>Preko rednega odvoza odpadkov, po sistemu od vrat do vrat, posamično zbiramo mešane komunalne odpadke, odpadno embalažo ter biorazgradljive kuhinjske odpadke.</p> <p>V okviru zbiranja odpadkov spada tudi redna dejavnost pogodbenih odvozov (kovinski zabojniki od 5 do 35 m³), odvozov na klic (kosovni odpadki) in ločeno zbiranje odpadkov na Zbirnih centrih za ločeno zbiranje odpadkov. Del teh prevzame Fundacija Vincenca Drakslerja v pripravo za ponovno rabo.</p> <p>Občasno poteka zbiranje odpadkov tudi v okviru različnih akcij (čistilne akcije, akcija zbiranja nevarnih odpadkov,...) in izrednih dogodkov (sanacija po naravnih in drugih nesrečah, nalogi inšpekcije za sanacijo divjih odlagališč).</p> <p>Komunala Kranj si prizadeva za promocijo vode iz pitnikov in na ta način spodbujamo uporabnike k zmanjševanju embalaže, k uporabi povratne embalaže. V letu 2021 so občine, v katerih kranjska komunala izvaja gospodarsko javno službo zbiranja komunalnih odpadkov (MOK, občina Jezersko, Naklo, Šenčur in Preddvor) pripravile Zero Waste strategijo za obdobje 2021-2023, ki zajema pregled stanja na področju ravnanja z odpadki in Zavezo občin na poti do družbe brez odpadkov.</p> <p>Z Mestno občino Kranj in Fundacijo Vincenca Drakslerja, ki je v letu 2012 pridobila status socialnega podjetja, kot pridruženi partner sodelujemo pri delovanju Centra ponovne rabe s ciljem preprečevanja oz. zmanjšanja količin odloženih odpadkov in obenem spodbujanja težko zaposljivih skupin.</p>	<p>Na kratko navedite vprašanja in izzive, zlasti povezane s turizmom</p> <p>Ukrepi in priporočila:</p> <ul style="list-style-type: none"> - letaki in brošure, navodila za ločevanje odpadkov na zabojnikih za odpadke v tujih jezikih, - spodbujanje akcije Voda iz pipe – zmanjševanje embalaže, - možnost najema zabojnikov za odpadke za turistične objekte in organizacije, ločevanje odpadkov iz industrije, - organizacija predavanj o ravnanju z odpadki za turistične objekte, vnašanje zelenih načel v organizacijo turističnih dogodkov (brez plastike, ločevanje odpadkov ipd.) → Spodbuda za Zeleni Kranj – Nasveti in priporočila za zmanjševanje, ponovno rabo in predelavo trdih odpadkov ter za zmanjšanje porabe vode za lokalna turistična podjetja 	<p>Navedite načine zaščite z ustreznimi upravljavskimi shemami.</p> <p>Zakon o ohranjanju narave ureja področje ravnanja z odpadki. Prav tako temu sledijo številne uredbe.</p> <p>Za to področje skrbi predvsem javno podjetje Komunala Kranj.</p>

Kategorija	Popis (opišite glavne vire in danosti)	1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)	Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)
Energija	<p>Raba energije v občini lahko razdelimo glede na porabnike energije, ki jo uporabljajo za življenje in delo (stanovanja, javne stavbe, promet, industrija). V občini največji delež predstavlja raba elektrike. Sledi raba zemeljskega plina in nato dizla. Skupaj ti energenti predstavljajo približno 76 % porabe energije v občini. Ob upoštevanju, da v Sloveniji cca 1/3 električne energije pridobimo iz fosilnih goriv, je v MO Kranj skoraj 70 % vse energije pridobljene iz fosilnih goriv. Na tem področju je aktivna tudi Lokalna energetska agencija Gorenjske, ki izvaja spremljanje rabe energije javnih stavb ter skrbi za izvedbo izobraževanj v šolah na Gorenjskem. Mestna občina Kranj je hkrati z izgradnjo nove CČN Kranj zgradila kogeneracijski napravi za lastno proizvodnjo električne in toplotne energije z uporabo bioplina, ki nastaja pri gnitju blata v gnilišču.</p> <p>Električna energija se preko prenosnega omrežja in nato distribucijskega omrežja Elektro Gorenjska prenese do porabnikov. Za prenos zemeljskega plina v Sloveniji skrbi družba za upravljanje prenosnih plinovodov Plinovodi d. o. o., dejavnost sistemskega operaterja distribucijskega omrežja (SODO) zemeljskega plina v mestni občini Kranj pa izvaja podjetje DOMPLAN d. d., ki je tudi vir podatkov o zemeljskem plinu v MO Kranj. Del energije se proizvede tudi znotraj MOK. Pri analizi oskrbe z energijo smo ugotovili, da je delež rabe energije obnovljivih virov pri proizvodnji električne energije relativno visok (34 %). Razlog za to je HE Mavčiče, ki proizvede 54 % električne energije iz OVE v občini. 28 % je proizvedenih iz sistemov SPTE, 13 % ostale male HE in 5 % iz sončnih elektrarn.</p> <p>V občini se tako izkorišča sončna, vodna, geotermalna energija in energija iz lesne biomase.</p> <p>MOK si vse skozi prizadeva za URE in OVE v javnih objektih, na kar kaže tudi dejstvo, da je bila prav MOK pionir med slovenskimi občinami na področju energetskega pogodbenišтва (2002 – 2017). V tem obdobju smo izvedli energetske sanacije štirinajstih občinskih objektov. Raba toplote se je s tem projektom pri sanitarnih objektih zmanjšala za približno 50 %. Posamezni energetske sanirani objekti so bili v pogodbenem obdobju dodatno prenovljeni, med drugim so prešli na ogrevanje z zemeljskim plinom, v kotlovnice pa smo namestili kogeneracijske enote za proizvodnjo toplote in električne energije. V olimpijskem bazenu smo prešli na ogrevanje s toplotnimi črpalkami, na streho objekta pa namestili kolektorje za ogrevanje vode. Leta 2012 smo izvedli večji projekt in prenovili sistem ogrevanja v upravni stavbi MO Kranj. Poleg kogeneracijskega postrojenja se je na novo zgradil razvod in nameštitev konvektorjev po prostorih, preko katerih se objekt ogreva in hladi. Prav tako se je uredilo prezračevanje sejnih dvoran z izkoriščanjem odpadne toplote. Na streho občinske stavbe smo namestili sončno elektrarno. V obdobju 2013 do 2015 smo energetske sanirali Zdravstveni dom, tri šole in dva vrtca. Na eni od šol je bila na streho nameščena sončna elektrarna, v dveh šolah pa sistem ogrevanja na lesno biomaso. V letu 2018 se je dodatno celovito saniralo nadaljnjih 10 objektov, 12 objektov pa se je</p>	<p>Na kratko navedite vprašanja in izzive na področju energije, zlasti povezane s turizmom</p> <p>ZTKK se je aktivno vključil v nadgradnjo svojih prireditev z okoljsko ozaveščenimi načeli. Na dogodku Kranjska dolga miza 2021 in 2022 so bile opravljene meritve porabe energije ter skupaj z vsemi ostalimi podatki (prevozi organizatorjev, nastopajočih in obiskovalcev, energija za pripravo hrane ipd.) je bil izračunan ogljični odtis. Tovrstne raziskave poleg organizatorjev spodbujajo tudi turiste o pomenu varčevanja z energijo.</p> <p>Glavno prireditveno prizorišče, muzej in kavarna v Grad Khislstein porabljata električno energijo v celoti iz obnovljivih virov.</p>	<p>Navedite načine zaščite z ustreznimi upravljaljskimi shemami.</p> <p>Zaščita konkretnih vodotokov. Predpis določenih OVE za specifična področja. Posebna pozornost se namenja ohranjanju živalskih vrst v vodah in ob njih (ribe, ptice, itd.).</p>

<p><i>delno saniralo. V sklopu energetskih obnov se je izvedel prehod iz ogrevanja na obnovljive vire energije na sedmih objektih, od tega smo pri petih objektih namestili toplotno črpalko po sistemu voda-voda, v dveh objektih pa sistem zrak-voda. Trenuno poteka zaključek izbora koncesionarja s katerim nameravamo v letu 2023 prenoviti 8 objektov, večinoma šol in vrtcev. Objekti se bodo ogrevali s pomočjo toplotnih črpalk. V sklopu projekta eMobilnost smo na treh strehah v letu 2022 namestili sončne elektrarne skupne moči 230 kW, ki preskrbujejo objekte z električno energijo, že pa poteka postopek za namestitev fotovoltaičnih panelov na večje število objektov. Projekt bo izveden na način javno zasebnega partnerstva v letu 2023. Z njim bomo zagotovili lokalno proizvodnjo električne energije in nižjo ceno električne energije.</i></p> <p><i>V sklopu projekta postavitve javne električne polnilne eninfrastrukture za električna vozila, bomo v letu 2023 namestili baterijski sistem, ki se bo polnil preko sončnih elektrarn, ki že obratujejo na lokaciji Zarica. Ker se zavedamo, da je potrebno povečati energetska samooskrbo (plinska kriza...) smo pričeli s projektom za izgradnjo daljinskega sistema ogrevanja in hlajenja Zlato Polje, preverjamo pa tudi možnost vključitve obnovljivih virov energije (biomasa, toplotne črpalke, fotovoltaika) v daljinski sistem Planina.</i></p> <p><i>Na področju Mestne občine Kranj je postavljenih 214 prižigališč javne razsvetljave, 6536 svetilk, od tega jih 4588 ustreza uredbi, ostale pa so v fazi zamenjave. V pripravi je naslednji sklop objektov, ki se jih bo energetsko saniralo v naslednjem letu.</i></p>		
---	--	--

Kategorija	Popis (opišite glavne vire in danosti)	1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)	Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)
Hrup	<p>Hrup na območju občine Kranj je predvsem posledica industrije ter cestnega, letalskega in v manjši meri tudi železniškega prometa. Na območju občine je industrija najbolj prisotna v Industrijski coni Iskra in Sava Labore ter v coni Laze in Polica. V občini najdemo tudi naslednje poslovne cone: Hrastje, Puškarna, Oljarica, Planika, Savska Loka, ... V prihodnosti se načrtuje še dodaten razvoj oziroma širitev poslovno – proizvodne cone Hrastje. Na teh območjih, kjer živi in je hrupu izpostavljenih več prebivalcev, na raven hrupa poleg proizvodno-obrtnih dejavnosti in letalskega prometa vplivajo tudi gostinsko -zabaviščna dejavnost, kmetijska mehanizacija, v času gradbenih del pa gradbena mehanizacija.</p> <p>Glavne vire hrupa na območju občine Kranj predstavljajo avtocestni odsek A2 Kranj vzhod in Kranj zahod, odsek ceste Kidričeva – Iskra R2- 412, odsek ceste Kokrica-Kranj R2-410, odsek ceste Primskovo – Labore R1-210 in glavna mestna cesta Oldhamska – Staneta Žagarja LG183401, letalski promet obremenjuje območje v vzhodnem delu Kranja – Primskovo in naselje Planina.</p> <p>Na območju Mestne občine Kranj izvaja aktivnosti na področju urejanja hrupa ob obstoječih cestah v upravljanju države Direkcija RS. Izdelana je bila Študija obremenitve s hrupom s predlogom protihrupnih ukrepov v skladu z OP HRUP – sklop »A« DRSI. V sklopu te študije je bil izdelan Predlog protihrupnih ukrepov (predvidenih je več novih protihrupnih ograj na območjih ob pomembnih državnih cestah). Večji vir hrupa je tudi železniška postaja Kranj, na območju katere se nahaja tudi industrijski tir za pretovarjanje tovora – in državno letališče na Brniku, s katerim poglobljamo sodelovanje pri omejevanju vplivov letalskega hrupa na okolje in prebivalce. V mestu Kranj se nahajajo štiri večji prireditveni prostori in sicer Maistrov trg, Glavni trg, Slovenski trg in kompleks gradu Khiselstein. Prireditveni prostori so predvsem posledica turizma in so najbolj pogosto v uporabi v občini v poletnih mesecih ali ob večjih praznovanjih (praznovanje novega leta, občinski praznik itd.). Uredba o načinu uporabe zvočnih naprav, ki na shodih in prireditvah povzročajo hrup (Ur. l. RS, št. 118/05) opredeljuje prireditveni prostor kot območje na prostem, določeno v prostorskih aktih občine za občasno izvajanje prireditev oziroma shodov, ali območje javnih površin, ki je primerno za potek oziroma izvajanje shoda ali prireditve na prostem. Tako v ta namen izdajamo dovoljenja za začasno čezmerno obremenitev okolja s hrupom v katerih jasno opredelimo pod kakšnimi pogoji se lahko uporabljajo zvočne naprave (čas trajanja, število zvočnih naprav, lokacija zvočnih naprav, nazivno raven zvočne moči zvočnikov itd).</p>	<p>Na kratko navedite vprašanja in izzive na področju zvočnega onesnaženja, zlasti povezane s turizmom</p> <p>Turizem v Mestni občini Kranj ne predstavlja zvočnega onesnaževanja, razen v času večjih prireditev na prireditvenih območjih. Hrup je v tem času reguliran s posebnimi dovoljenji, ki določajo maksimalni dovoljeno višino hrupa (primer prireditev: Prešernov smenj, Kr' Petek je!, Kranfest, dogodki na gradu Khislstein ipd.). Kakor dogodka obišče veliko število obiskovalcev, je posebej v starem mestnem jedru občasno lahko moten nočni mir stanovalcev.</p>	<p>Navedite načine zaščite z ustreznimi upravljavskimi shemami.</p> <p>Predpisi občine o varstvu pred hrupom slonijo na naslednjih aktih:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zakon o javnih cestah /ZJC-UPB1/ (Ur.l. RS št. 33/06, 45/08, 42/09, 109/09) – Uredba o ocenjevanju in urejanju hrupa v okolju (Ur.l. RS, št. 121/2004) – Uredba o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (Ur. l. RS, št. 105/05, 34/08, 109/09) – Pravilnik o zaščiti pred hrupom v stavbah (Uradni list RS, št. 10/12 in 61/17 – GZ) Pravilnik o prvih meritvah in obratovnem monitoringu hrupa za vire hrupa ter o pogojih za njegovo izvajanje (Uradni list RS, št. 70/96, 45/02, 105/08) – Uredba o načinu uporabe zvočnih naprav, ki na shodih in prireditvah povzročajo hrup (Uradni list RS, št. 118/05).

Kategorija	Popis (opišite glavne vire in danosti)	1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)	Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)
<p>Osvetlitev</p>	<p>Javno razsvetljavo ocenjujemo kot najpomembnejši vir svetlobnega onesnaževanja okolja. Slovenija je med redkimi državami, ki je pristopila k reševanju problematike svetlobnega onesnaževanja s predpisom na državni ravni.</p> <p>Upravitelji razsvetljave (pravne in fizične osebe) imajo z uredbo določen način osvetljevanja ali najvišjo vrednost porabe elektrike, ki jo smejo porabiti za osvetljevanje. Za namen varčevanja z energijo je med drugim prepovedana razsvetljava javnih površin, fasad, kulturnih spomenikov in objektov za oglaševanje (razen LCD in podobnih elektronskih prikazovalnikov) v dnevnem času.</p> <p>Občina je načrt javne razsvetljave, ki ga prav tako predpisuje uredba, izdelala tudi za leto 2022. (https://www.kranj.si/mestna-obcina/informacije-javnega-znacaja, načrt javne razsvetljave). Izdelalo ga je podjetje VIGRED, ELEKTROINŠTALACIJE, d. o. o. Na področju Mestne občine Kranj je postavljenih 216 prižigališč javne razsvetljave, ki so v funkciji regulacije 6935 svetilk. 80% vse javne razsvetljave omogoča nočno redukcijo razsvetljave, kjer je omogočeno zmanjšanje javne razsvetljave v času, ko je najmanj prometa. Povprečno se le ta reducira pod 50% svetilnosti. Na področju Mlake se je izvedel projekt »Pametne Mlake«, ki omogoča senzorično zaznavanje pretoka vozil. V okviru pilotnega projekta so bile nameščene pametne luči, en senzor za spremljanje prometa in en senzor za merjenje parametrov iz okolja. Hkrati so bili nameščeni senzorji za detekcijo glodalcev in detekcijo ne pooblaščenega odpiranja jaška, ter senzor za uravnavanje jakosti svetlobe glede na dejansko gibanje pešcev in voznikov. Vsa javna razsvetljava ob ulicah in cestah je skladna z Uredbo o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja, razen na območjih, kjer to ni možno oz. ni potrebno: reflektorska razsvetljava, podhodi in staro mestno jedro.</p> <p>Vse svetilke javne razsvetljave so v funkciji zagotavljanja varnosti prebivalcev Mestne občine Kranj. Svetilke so običajno nameščene na samostojnih drogovih; manjši del svetilk pa je nameščen na druge načine – na jeklenicah, na stavbah, na betonskih stebrih, ipd. Osvetljenih je tudi nekaj fasad in kulturnih/sakralnih objektov – tega je cca. 2% ali manj celotne razsvetljave. Navedeni projekti so prispevali k osveščanju odgovornih posameznikov in institucij, da se v prihodnosti temu področju posveti še večja pozornost in da tam, kjer res ni nujno potrebno ohranja temno nebo.</p>	<p>Na kratko navedite vprašanja in izzive na področju svetlobne onesnaženosti, zlasti povezane s turizmom</p> <p>Po naših izkušnjah zunanja razsvetljava ne vpliva negativno na izkušnjo obiskovalcev – recimo starega mestnega jedra v Kranju – prej nasprotno. Občina je preko svojega BSC sodelovala v številnih projektih s področja odgovornega osvetljevanja ter tudi astro turizma.</p> <p>Vsa ta leta nadaljujemo z zamenjavo svetilk in sledimo trajnemu znižanju onesnaženja nočnega neba ter znižanju stroškov porabe energije za razsvetljavo. Vsi ti ukrepi posledično izboljšujejo kvaliteto bivanja prebivalcev Mestne občine Kranj in tudi ostalih obiskovalcev/turistov.</p>	<p>Navedite načine zaščite z ustreznimi upravljaljskimi shemami.</p> <p>Med najpomembnejše dokumenta na lokalni ravni za urejanje osvetlitve sodi že prehodno omenjeni dokument Predlog obnove in izboljšanje javne razsvetljave v občini, ki se sklicuje na ustrezne nacionalne zakone in predpise s področja osvetlitve, kamor spada:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakon o varstvu okolja, - Uredba o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja, - Zakon o gospodarski infrastrukturi, - Zakon o urejanju prostora, - Zakon o prostorskem načrtovanju.

Kategorija	Popis (opišite glavne vire in danosti)	1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)	Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)
Zrak	<p>Večji del mestne občine Kranj ima zmerno celinsko podnebje, ki se na severnem delu že prepleta z gorskim podnebjem. Na podnebje pomembno vplivajo bližnje gore in kotlinasta oblika reliefa. Značilnosti zmerno celinskega podnebja se kažejo v toplih poletjih in hladnih zimah. Povprečna letna temperatura zraka v zadnjem obdobju znaša okoli 10 °C. Najvišje povprečne temperature so julija in se gibljejo okoli 21 °C, najnižje temperature pa nastopijo januarja in sicer se temperatura vrta okoli 0 °C. MO Kranj si kot velik uspeh šteje, da v zadnjih letih uspela bistveno izboljšati kakovost zraka. Z sodelovanjem v številnih projektih, katerih primarni cilj je bil osveščanje deležnikov o pomenu čistega zraka, se je pomembno dvignila tudi zavest ter odgovornost vseh onesnaževalcev. Kranj je namreč v preteklosti bil - glede na meritve meteorološke postaje s katero upravlja ARSO, uvrščen med območja z onesnaženim zrakom za katera je Vlada RS sprejela odlok o zagotavljanju kvalitetnega zraka. Odlok je bil sprejet decembra 2013, z njim pa se je seznanil Svet MOK. V sklopu ukrepov je MO Kranj izvajala ukrepe predvsem na dveh področjih: promet in ogrevanje stavb. Pri slednjem ukrepu smo izvedli energetske sanacije javnih stavb, spodbujali pa smo občane h koriščenju nepovratnih sredstev EKO sklada za sanacijo stanovanjskih objektov. Na področju prometa smo spodbujali uporabo mestnega potniškega prometa, peš hojo, uporabo koles, izposojajo vozil ipd. V poletnem času je glavni krivec za onesnaženje promet, v zimskem času pa kurilne naprave. V letu 2019 je Ministrstvo za okolje in prostor na podlagi rednih meritev ARSO ugotovilo, da se je kvaliteta zraka v MO Kranj izboljšala saj v zadnjih letih nismo imeli večjih preseganj dovoljenih vrednosti prašnih delcev. Kot pomembni razlogi za to je izvajanje ukrepov na področju mobilnosti in zamenjavi energentov pri ogrevanju objektov. Pri mobilnosti igra pomembno vlogo spodbujanje hoje, kolesarjenje in večja uporaba mestnega potniškega prometa. Pri slednjem smo pred štiri leti že zamenjali tri avtobuse tipa mikrohibrid. Na podlagi teh meritev kvalitete zraka in izboljšav kakovosti zraka je Vlada RS januarja 2020 razveljavila Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Kranj. Kljub izboljšanju stanja zraka v MO Kranj še naprej sami spremljamo stanje zraka na šestih lokacijah s premičnimi merilnimi postajami, v prihodnosti načrtujemo razširitev mreže meritev in podatkovnega sistema, ki je prebivalcem z ažurnimi podatki na voljo na spletu. Občina je sprejela več ukrepov za izboljšanje zraka in nekateri so bili tako med prebivalci, kot obiskovalci izredno dobro sprejeti in celo lahko rečem, da so jim le ti sledili. Tako je že vrsto let odpovedan občinski ognjemet in temu sledijo tudi prebivalci in obiskovalci.</p>	<p>Na kratko navedite vprašanja in izzive na področju kakovosti zraka, zlasti povezane s turizmom</p> <p>Največji izziv je izboljševanje kakovosti zraka tudi v prihodnje. Na bodoče emisije v MOK imata velik vpliv dinamika razvoja občine (št. gradenj, razvoj industrije, prometa) in uresničevanje akcijskih načrtov občine navedenih v Lokalnem energetskem konceptu Mestne občine Kranj.</p> <p>Za zmanjšanje in doseg ciljev zastavljenih v SECAP Gorenjske (zmanjšanje izpustov CO2) do 2030 za 40% bo potrebno aktivno delo na vseh področjih. Občina si bo še naprej prizadevala za zmanjšanje onesnaženosti zraka in bo vzpodbujala uporabo obnovljivih virov energije. Potrebno bo sodelovanje z ARSO s ciljem, da le-ta razširi mrežo opazovalnih točk elementov okolja znotraj območja MOK.</p>	<p>Navedite načine zaščite z ustreznimi upravljaljskimi shemami.</p> <p>Energetski standardi in predpisi s področja učinkovite rabe energije v stavbah.</p>

Kategorija	Popis (opišite glavne vire in danosti)	1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)	Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)
3. Kultura			
Snovna dediščina	<p>Mesto Kranj je eno najstarejših naseljenih območij v Sloveniji, staro preko 6.000 let (središče Kranja je bilo poseljeno že v neolitiku). Arheološke raziskave pa so potrdile, da je bil Kranj v času zgodnjega srednjega veka največja naselbina na območju zdajšnjega slovenskega ozemlja. Posledica večtisočletne naselitve in zgodovinske pretočnosti skozi Kranj je bogata kulturna dediščina. Register nepremične kulturne dediščine Ministrstva za kulturo ima novembra 2022 za območje MO Kranj vpisanih 545 objektov kulturne dediščine, od katerih so 4 spomeniki državnega pomena (Palača občine Kranj in Posestvo gradu Brdo s 3 spomeniki), 122 pa je spomenikov lokalnega pomena. Med bogato kulturno dediščino pa spada tudi 45 arheoloških najdišč. Staro mestno jedro je bilo leta 1983 razglašeno za zgodovinski in kulturni spomenik lokalnega pomena.</p> <p>Kot prepoznavna ustvarjena kvaliteta prostora se opredeljujejo ohranjena stara naselbinska jedra z velikim deležem kulturne dediščine (historično jedro Kranja, vaška jedra), krajina na robovih Sorškega polja z značilnimi obcestnimi ravninskimi vasmí (kot posebne kvalitete v tem območju se opredeljujejo jedra Mavčič, Jame in Praš), krajina Škofjeloškega hribovja in krajina severnega dela Dobrav z značilnimi gručastimi vasmí.</p>	<p>Na kratko navedite pozitivne in negativne vplive povezane s turizmom,</p> <p>POZITIVNI VPLIVI:</p> <ul style="list-style-type: none"> + oživljanje dediščine s prireditvami in novimi vsebinami (npr. Jenkovi dnevi, Prešernov smenj), + dvigovanje ozaveščenosti lokalnega prebivalstva in obiskovalcev o obsegu, pomenu in vrednosti dediščine (vodeni ogledi v organizaciji ZTKK z lokalnimi turističnimi vodniki), + novi turistični produkti (npr. v letu 2021 so nastali naslednji novi turistični produkti: samostojni ali vodeni ogled zvonika kranjske cerkve sv. Kancijana in tovarišev, vodeni ogled Cifra al' mož, vodeni ogled Digitalni potep po rovih Kranja. Novembra 2022 smo v kranjskih rovih odprli Informacijski center SOS Proteus, ki bo za širšo javnost odprt predvidoma v začetku decembra 2022. V letu 2023 imamo na vhodu pri Prešernovem gledališču v planu tudi avtomatizacijo vstopa v rove.). + uporaba nepremične dediščine v turistične namene (oddajanje sob, gostinski obrati... (v letu 2021 smo pričeli z obnovo Jenkove sobe, ki je do sedaj služila kot spominska soba v letu 2023 pa planiramo odprtje namestitvene kapacitete Jenkova rezidenca), + označevanje ter informiranje o dediščini s tablamí na tematskih poteh (npr. Kanjon reke Kokre, Pot Jeperškega učitelja...), + pospešen razvoj, več dogajanja, izboljševanje kulturne ponudbe, nove zaposlitve, spodbujanje kreativnosti v prostoru, ohranjanje tradicije in kulture, dvig zavesti, ponosa domačinov, boljša kvaliteta življenja, večje zadovoljstvo domačinov in obiskovalcev, večji prihodki, več dodane vrednosti, višji standard prebivalcev. <p>NEGATIVNI VPLIVI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Povečan turistični obisk starega mestnega jedra v glavni poletni sezoni ter ob večjih množičnih prireditvah lahko moti življenje prebivalcev v tem delu mesta. - Nenamerno in namerno uničevanje kulturne dediščine, ki pa je delo bolj domačinov kot od turistov. 	<p>Navedite načine zaščite z ustreznim upravljanjem, zaščitnimi shemami in označbami</p> <p>Nepremična kulturna dediščina je varovana tako na nacionalnem nivoju preko zakonodaje in podzakonskih predpisov kot tudi na lokalnem nivoju preko številnih predpisov. Odstranitve objektov ali območij ali delov objektov ali območij kulturne dediščine niso dopustne, razen pod pogoji, ki jih določajo predpisi s področja varstva kulturne dediščine.</p> <p>Za zaščito skrbi več javnih ustanov v MOK:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Urad za družbene dejavnosti na MOK, - Gorenjski muzej Kranj, - Zavod za varstvo kulturne dediščine, OE Kranj, - ZTKK, - turistična in kulturna društva, - krajevne skupnosti in posamezniki. <p>Za kršitve skrbijo pristojne inšpekcijske službe v skladu z zakonodajo.</p>
Nesnovna dediščina	<p>Občina ima spoštljiv odnos do nesnovne kulturne dediščine. V okviru svojih aktivnosti Zavod za varstvo kulturne dediščine oz. občina na različne načine spodbujata ohranjanje običajev in drugih primerov nesnovne dediščine – predvsem preko financiranja in spodbujanja delovanja turističnih društev, financiranja dogodkov, prireditvev in izdajanja publikacij na to temo. Letno sofinanciramo preko 60 produkcijskih skupin ljubiteljskih društev, ki se redno ukvarjajo z različnimi dejavnostmi (folklor, ples, glasba, gledališče, lutke, likovna dejavnost, pihalni orkester itd). V te aktivnosti je po naših ocenah vključeno okrog 14.000 izvajalcev.</p>	<p>Na kratko navedite pozitivne in negativne vplive povezane s turizmom, na primer:</p> <p>POZITIVNI VPLIVI:</p> <ul style="list-style-type: none"> + ohranitev, valorizacija in zaščita dediščine, + oživljanje dediščine s prireditvami in novimi vsebinami (Prešernov smenj, Jenkovi dnevi), + prenašanje nesnovne dediščine na mlajše rodove (vodeni ogledi), + ohranjanje identitete prebivalcev destinacije, + novi turistični produkti (npr. v letu 2021 so nastali naslednji novi 	<p>Navedite načine zaščite z ustreznim upravljanjem, zaščitnimi shemami in označbami.</p> <p>Vse enote nesnovne kulturne dediščine so na nacionalni ravni zaščitene na podlagi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakon o varstvu kulturne dediščine, - Zakon o ratifikaciji Konvencije o varovanju nesnovne kulturne dediščine, - Pravilnik o seznamih zvrsti dediščine in varstvenih usmeritvah, - Pravilnik o registru kulturne dediščine.

<p>Nesnovno dediščino turizem vključuje tudi v spletno stran ter na družabna omrežja. Nesnovna dediščina, predvsem ohranjene gorenjske galerijske in muzejske zbirke Gorenjskega muzeja so pomemben element tudi turistične ponudbe, tako kot muzejska predstavitev Prešerniane.</p> <p>Razkošne najdbe so kot originalni zlat, srebrn in bronasti nakit na ogled v Gorenjskem muzeju v Kranju. Eminentna kolekcija replik nakita zlate dobe Karnija in poseljevanja Slovanov je na voljo v trgovini s spominki in pokloni, ki ima svoje prostore v Kranjski hiši v Turistično informacijskem centru. Zavod za turizem in kulturo Kranj v svoje prireditve in promocijske kanale vključuje predstavitev nesnovne kulturne dediščine (npr.</p> <p>Prešernov smenj – kovaštvo, plesi, petje, lajnarstvo, izdelava keramike, sejemska dejavnost, priprava tradicionalnih jedi ipd.; na praznik Gregorjevo spuščanje gregorčkov; na vinski poti obiskovalce izobražuje o kulturi pitja in predstavlja različne vinorodne pokrajine). Nesnovno dediščino na našem področju predstavlja tudi Gorenjski muzej s svojimi stalnimi in občasnimi razstavami. Kot primer navajamo stalne razstave področja nesnovne dediščine so: Ljudska umetnost na Gorenjskem kjer je prikazana ljudska umetnost, razstava Prelepa Gorenjska, ki jo najbolje opišemo z besedami, da je razstava poklon deželi in ljudem ter klic k srčnosti, da skrbno ohranjamo, kar smo prejeli od prednikov. Od leta 2012 smo bienalno organizirali Mednarodni poletni festival lajnarjev, kjer je bila prikazana tradicija lajnarstva.</p> <p>V registru nesnovne kulturne dediščine je vpisanih 7 enot, ki se izvajajo tudi na območju destinacije.</p> <p>Ime enote: Tradicionalno izdelovanje kranjskih klobas EID: 2-00018</p> <p>Mesarija Arvaj je družinsko podjetje z dolgoletno tradicijo proizvodnje mesa in mesnih izdelkov. Eden izmed glavnih proizvodov, po katerem je podjetje znano, je kranjska klobasa. Tradicija izdelovanja kranjske klobase sega že v začetke mesarije Arvaj, v zadnjih letih pa je podjetje postalo eno izmed vodilnih proizvajalcev kranjske klobase v Sloveniji, za kar je prijelo tudi številna priznanja in nagrade. Certifikat proizvajalca kranjske klobase z zaščiteno geografsko označbo je podjetje dobilo leta 2008.</p>	<p>turistični produkti: samostojni ali vodeni ogled zvonika kranjske cerkve sv. Kancijana in tovarišev, vodeni ogled Cifra al' mož, vodeni ogled Digitalni potep po rovih Kranja. Novembra 2022 smo v kranjskih rovih odprli Informacijski center SOS Proteus, ki bo za širšo javnost odprt predvidoma v začetku decembra 2022. V letu 2023 imamo na vohu pri Prešernovem gledališču v planu tudi avtomatizacijo vstopa v rove.).</p> <p>+ spodbujanje obiska dogodkov in prikaz nesnovne dediščine (Prešernov smenj, Gregorjevo),</p> <p>+ pospešen razvoj, več dogajanja, izboljševanje kulturne ponudbe, ohranjanje tradicije in kulture, boljša kvaliteta življenja, domačinov, večje zadovoljstvo domačinov in obiskovalcev, večji prihodki, več dodane vrednosti, višji standard prebivalcev.</p> <p>NEGATIVNI VPLIVI:</p> <p>- Negativnih vplivov turizma na nesnovno kulturno dediščino nismo zaznali.</p>	<p>Prav tako so načini zaščite jasno opisane in opredeljen tudi v občinskem prostorskem načrtu, v dokumentaciji za UNESCO-vo listino in odloku o uvrstitvi enote na seznam oziroma register nesnovne kulturne dediščine Slovenije.</p> <p>Za zaščito skrbi več javnih ustanov v MOK:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Urad za družbene dejavnosti na MOK, Gorenjski muzej Kranj, - Zavod za varstvo kulturne dediščine, OE Kranj, ZTKK ter turistična in kulturna društva, krajevne skupnosti in posamezniki.
--	--	---

Kategorija	Popis (opišite glavne vire in danosti)	1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)	Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)
	<p>Ime enote: Gradnja kranjskih sten EID: 2-00027 <i>Gradnja kranjskih sten ali lesenih kašt je tehnika, ki se uporablja pri urejanju vodotokov in sanaciji erozijskih žarišč ter pogojno stabilnih pobočij. Za gradnjo kranjske stene se uporabljajo rešetkasto sestavljena debbla in kamen.</i></p> <p>Ime enote: Velikonočne igre s pirhi EID: 2-00012 <i>Igre s pirhi so del velikonočnih šeg in jih izvajajo na velikonočno nedeljo ali ponedeljek. Najbolj znane so trkanje, trkljanje in ciljanje pirhov. V 90. letih 20. stoletja so v številnih krajih Slovenije ponovno oživili predvsem ciljanje pirhov.</i></p> <p>Ime enote: Godbeništvo EID: 2-00031 <i>Godbeništvo je oblika družbenega delovanja glasbenikov v okviru godb na pihala, kjer igrajo na različna pihala, trobila in tolkala: flavto, pikolo, oboo, fagot, klarinet, saksofon, trobento, kornet, rog, pozavno, tubo, bariton, veliki in mali boben, činele, vibrafon, marimbo, ksilofon in zvonove.</i></p> <p>Ime enote: Tradicionalno lončarstvo EID: 2-00032 <i>Lončarstvo je rokodelska obrtna dejavnost, ki obsega izdelovanje posodja in drugih uporabnih in okrasnih predmetov iz gline. S tem so povezana znanja priprave materialov, rabe orodij ter oblikovanja, krašenja, loščenja in žganja izdelkov. Lončarstvo se ohranja kot dediščina obrtne tradicije zlasti v krajih, v katerih je bilo zaradi nahajališč ustrezne gline izdelovanje lončenine razvito že v preteklosti. Na Slovenskem so takšna lončarska središča znana po samosvojih vrstah lončenih izdelkov in tudi različnih tehnoloških postopkih njihove izdelave.</i></p> <p>Ime enote: Spuščanje gregorčkov EID: 2-00052 <i>Na predvečer godu sv. Gregorja (12. 3.) otroci po vodi spustijo 'gregorčke' – hiške in druge predmete z dodanimi gorečimi svečami. S tem zaznamujejo prihod pomladi in se spomnijo tradicije obrtnikov, ki so na ta dan nehali delati ob luči.</i></p> <p>Ime enote: Poslikavanje panjskih končnic EID: 2-00065 <i>Slikarstvo na končnicah čebeljih panjev kranjcičev je najbolj prepoznavna oblika popularnega likovnega izražanja na Slovenskem. Predpogoj za sprejemanje te oblike slikarstva je bil splošen odnos do slik in njihovo mesto v zavesti kmečkega in drugega podeželskega prebivalstva, za katere poslikane končnice niso bile le lepe in zanimive, ampak tudi koristne, saj so po sličicah razločevali panje in lastništvo. Sodobni slikarji se s to zvrstjo slikarstva ukvarjajo iz spoštovanja in zaradi ohranjanja dediščine ali zaradi izdelovanja spominkov.</i></p>		

Kategorija	Popis (opišite glavne vire in danosti)	1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)	Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)
4. Socialno – ekonomski viri			
Lokalno prebivalstvo	<p>Mestna občina Kranj je imela leta 2021 56.784 prebivalcev (približno 28.520 moških in 28.264 žensk). Meri 151 km² in ima 50 naselij. Na km² površine občine živi povprečno 376 prebivalcev, kar je več kot v celotni državi (povprečje je 104 prebivalca na km²). Kakovost bivalnega okolja največkrat izražamo skozi čisto in zdravo okolje, ki vključuje kvaliteto zraka, obremenjenost okolja s hrupom, obremenjenost okolja z elektromagnetnim sevanjem, obremenjenost okolja s svetlobnim onesnaževanjem, obremenjenost okolja z odpadki ter kvalitetno pitno vodo ter skozi privlačnost okolja za bivanje, ki je povezana z dostopnostjo do javne gospodarske infrastrukture, družbene infrastrukture ter oskrbnih in storitvenih dejavnosti, varnostjo območja za bivanje, dostopnostjo do zelenih in rekreacijskih površin ter kvalitetnim vidnim okoljem. Število tistih, ki so se iz te občine odselili, je bilo manjše od števila tistih, ki so se vanjo priselili. Selitveni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil -8,3. Seštevek naravnega in selitvenega prirasta na 1.000 prebivalcev v občini je bil negativen, znašal je -8,0 (v Sloveniji -0,9). Povprečna starost občanov je bila 2021 leta 42,9 in tako nižja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (43,8 leta). Med prebivalci občine je bilo število najstarejših (tako kot po vsej Sloveniji) večje od števila najmlajših; na 100 oseb, starih 0–14, let je prebivalo 123,9 oseb starih 65 let ali več. To razmerje pove, da je bila vrednost indeksa staranja za to občino nižja od vrednosti tega indeksa za celotno Slovenijo (ta je bila 138,7). Pove pa tudi, da se povprečna starost prebivalcev te občine dviga v povprečju počasneje kot v celotni Sloveniji. V občini je v šolskem letu 2021 delovalo 32 vrtcev, obiskovalo pa jih je 2.372 otrok. Od vseh otrok v občini, ki so bili stari od 1-5 let, jih je bilo 79 % vključenih v vrtec, kar je manj kot v vseh vrtcih v Sloveniji skupaj (81%). V tamkajšnjih osnovnih šolah se je v šolskem letu 2021/2022 izobraževalo približno 5.711 učencev. Različne srednje šole je obiskovalo okoli 2.036 dijakov. Med 1000 prebivalci v občini je bilo 36 študentov in 8 diplomantov (v celotni Sloveniji približno 39 študentov in 8 diplomantov). Med osebami v starosti 15 let–64 let (tj. med delovnosposobnim prebivalstvom) je bilo približno 69,8% zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), kar je več od slovenskega povprečja (66,7%). Povprečna mesečna plača na osebo, zaposleno pri pravnih osebah, je bila v tej občini v bruto znesku za približno 1,2% nižja od letnega povprečja mesečnih plač v Sloveniji. Narodno sestavo prebivalcev lahko glede na zadnji popis prebivalcev opredelimo kot večinsko Slovensko. Na območju destinacije živijo etnične skupine: Srbi, Hrvatje, Bošnjaki, Makedonci, Črnogorci in Albanci. Na podlagi preračuna, ki ga omogoča spletni vmesnik Statističnega urada Republike Slovenije S1stat je vidno, da je bilo v lanskem letu (2021) v destinaciji skupno okrog 22.355 prihodov turistov.</p>	<p>Na kratko navedite morebitne pozitivne in negativne vplive na lokalno prebivalstvo, povezane s turizmom, na primer:</p> <p>POZITIVNI VPLIVI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaradi razvoja turizma se vzpostavljajo novi načini komunikacije z lokalnim prebivalstvom (novičnik, promocijske aktivnosti, ankete zadovoljstva, skupne aktivnosti, npr. čistilne akcije) + turizem predstavlja dodaten vir dohodka, + turistična taksa, zbrana na račun turizma se enakomerno redistribuira nazaj v lokalno okolje (Turistična taksa je namenjena za opravljanje dejavnosti in storitev v javnem interesu, opredeljenih v 15. členu Zakona o spodbujanju razvoja turizma. Za te namene Mestna občina Kranj iz svojega proračuna zagotavlja bistveno več sredstev, kot znaša vsota pobrane turistične takse.), + prireditve, ki so namenjene turistom, obiščejo tudi lokalni prebivalci in obratno, + stimulacija za mlade, saj v času počitnic opravljajo počitniško delo v turistični panogi (TIC, lokalni gostinski ponudniki, vodniki ipd.) + infrastruktura, ki jo uporabljajo tako turisti kot domačini (javni WC-ji, tematske poti, ...), + izboljšuje se zasedenost javnega prevoza, kar vpliva na izboljšanje povezav med kraji. <p>NEGATIVNI VPLIVI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pri preturizmu lahko pride do nezadovoljstva lokalnega prebivalstva zaradi onesnaževanja okolja, hrupa turistov, zastojev na cestah, nespadobnega obnašanja turistov (primer staro mestno jedro, Sv. Jošt, ...) - pomanjkanje delovne sile v času glavne turistične sezone, sezonske zaposlitve, preobremenjenost javnih prevozov, pravtako vlakov. 	<p>Navedite ustrezne upravljavske sheme.</p> <p>Med ustrezne upravljavske sheme lahko štejemo že vse omenjene nacionalne, regionalne in lokalne zakone ter smernice, ki so bile omenjene v predhodnih poglavjih, tako na področju prostorskega planiranja, odpadkov, energije, ohranjanja naravne in kulturne dediščine, skrb za biodiverzitetno in naravno okolje, pokrajino, do zmanjševanja hrupa in svetlobnega onesnaževanja. Tematika turizma je namreč multidisciplinarno področje, ki je posredno in neposredno povezan z velikim številom deležnikov kot elementi naravnega in kulturnega okolja v destinaciji zato ustrezne upravljavske sheme morajo sloneti in upoštevati številne predpise in določila.</p>

Kategorija	Popis (opišite glavne vire in danosti)	1.7: Analiza vplivov (analizirajte vplive turizma na lokalne vire)	Politike in zaščitni režimi (v nacionalnih in lokalnih predpisih)
<p>Zasebni sektor</p>	<p>V letu 2021 je bilo v destinaciji Kranj opravljenih 52.469 nočitev. Povprečna doba bivanja gostov se je iz leta 2019, ko je znašala 1,7 dni, v letu 2021 povišala na 2,35 dni. Beležimo sezonskost, vendar ne tako izrazite kot nekatere bolj turistične destinacije. Tako smo v mesecih julij in avgust ustvarili 40,1% nočitev, septembra in oktobra 29,4%, novembra in decembra 18,8%, maja in junija 7,8%, januarja in februarja 2,7% ter marca in aprila 1,4%. Občina je v letu 2021 iz naslova turistične takse zbrala 80.229€ prihodkov (od tega je 64.615,20€ turistične takse in 15.613,80€ promocijske takse). V letu 2021 je bilo v občini 1214 ležišč, od tega 570 ležišč oziroma 47% v kategoriji hoteli, sobe, apartmaji, turistične kmetije pa imamo 644 ležišč oz. 53%. Okoljsko certificiranega nastanitvenega ponudnika imamo še vedno enega – Hotel Actum. Povprečna letna zasedenost vseh ležišč v Mestni občini Kranj v letu 2021 je bila 27%.</p> <p>Na podeželju je ponudba raznolika, vendar za aktivnejše trženje podeželja še ne zadovoljiva, tako po številu kot kakovosti ponudbe. Trenutna ponudba destinacije temelji na:</p> <p>1. Kulturno - zgodovinski in arhitekturni dediščini s poudarkom na starem mestnem jedru Kranja.</p> <p>2. enogastronomiji</p> <p>Kulinarična ponudba destinacije je izredno pestra in kakovostna. Nanjo se navezujejo številne prireditve in produkti javnega zavoda, predstavlja pa tudi veliko priložnost ne le za gostince temveč tudi za pridelovalce in predelovalce hrane. Vzpodbujamo lokalne surovine, tradicionalno kuhinjo in sodobne pristope, predvsem pa na vseh nivojih prizadevanje za kakovost. Kranj je posebno poznan po Kranjski klobasi, v zadnjem času pa tudi po kranjskem pivu in kranjskih štrukljih.</p> <p>3. doživetja v naravi</p> <p>Na področju vodenih športnih doživetij turistična ponudba vključuje: kolesarjenje, pohodništvo, ribolov, jahanje. Lokalni vodniki izvajajo vodene kolesarske in pohodniške ture, ogleda zanimivosti ter kjer lahko najbolj izpostavimo Pohod na Jamnik. Na območju občine leži kratko naravno golf igrišče z devetimi luknjami – GOLF IGRIŠČE BRDO.</p> <p>Gostoljubje, odličnost produktov in storitev ter nepozabna doživetja obiskovalcem zagotavlja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 42 ponudnikov nastanitve, (sobe, apartmaji, hoteli, gostišča, turistične kmetije), - Okrog 140 ponudnikov gostinskih storitev (gostilne, restavracije, turistične kmetije), - 37 vodnikov (SLO, ITA, ANG, NEM in RUS jezik), - 6 muzejev in ostala kulturna dediščina, - javne in zasebne galerije domačih umetnikov, - obrtniki, ustvarjalci in ponudnikov domačih pridelkov v mestnem jedru in okoliških krajih. <p>Med največje in najbolj prepoznavne turistične prireditve v občini zagotovo sodi Prešernov smenj, ki je najbolj obiskan, na njem pa sodeluje veliko število zasebnih ponudnikov.</p>	<p>Na kratko navedite pozitivne in negativne vplive povezane s turizmom,</p> <p>POZITIVNI VPLIVI:</p> <ul style="list-style-type: none"> + boljše poslovanje celotne skupnosti, večji prihodki / boljše ekonomsko stanje, + gospodarski potenciali slonijo tudi na turizmu, + novi trendi, nove poslovne priložnosti, + vzpostavitev poslovnih vezi med ponudniki znotraj destinacije (primer sodelovanje kranjskih gostinskih ponudnikov na dogodku Kranjska dolga miza), + povezovanje kmetijske dejavnosti s turizmom: MOK daje velik podudarek lokalni samooskrbi, namenjeni lokalnim prebivalcem in tudi turizmu – organizacija lokalnih tržnic na različni prizoriščih Kranj, spodbujanje gostincev k uporabi lokalnih sestavin ipd.), + krepi se dejavnost turizma na kmetiji (prenočišča, dopolnilna dejavnost na kmetiji – primer dobre prakse Kmetija odprtih vrat Pr'Končovc), + izobraževanje, usposabljanje kadrov, višja izobrazbena struktura: ZTKK organizira več srečanj, delavnic in predavanj za ponudnike; + obnavljanje stanovanjskega fonda in fonda v mestu za potrebe prenočitvenih kapacitet – zaradi povečanega obiska turistov v starem mestnem jedru se vse več ponudnikov odloča za oddajanje sob in apartmajev. Primer dobre prakse Gostilna Stari Mayr, ki se je v kriznem času preusmerila in prenovila dve nadstropji v prenočišča. + turizem predstavlja dopolnilno dejavnost številnim domačinom (odpiranje novih sob, apartmajev v zasebnih hišah), viša se standard prebivalcev, pozitiven odnos do turizma, odpiranje novih storitvenih podjetij, krepi se lokalno gospodarstvo, krepi se povezanost številnih ponudnikov v verigi. <p>NEGATIVNI VPLIVI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - negotovost prihodnjega razvoja turizma, zato so vlaganja v ta sektor manjša; marsikateri ponudnik razmišlja o zaprtju in preusmeritvi, - kronično pomanjkanje delovne sile, posebej strokovnih gostinskih delavcev v kranjskih lokalih; zaposleni iz te panoge iščejo druge zaposlitve v bolj ugodnih delovnih pogojih, - višja cena stanovanj zaradi dajanja nepremičnin v najem turistom, -manjšanje ponudbe izven sezone, nihanja glede na sezono. 	<p>Navedite ustrezne upravljavske sheme.</p> <p>Osrednja dokumenta za povezovanje in usmerjanje turističnih ponudnikov:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strategija razvoja turizma v MOK 2021-2027, - Strategija slovenskega turizma 2022-2028. <p>Turizem je multidisciplinarno področje, ki je posredno in neposredno povezano z velikim številom deležnikov. Druge upravljavske sheme (varovanje naravne in kulturne dediščine, ravnanja z odpadki, varčevanja z energijo ipd.) so bile v tem dokumentu že večkrat omenjene.</p> <p>V tem segmentu izpostavljamo še:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pravilnik o spodbujanju razvoja socialnega podjetništva, - Pravilnik o sofinanciranju programov ljubiteljskih kulturnih dejavnosti v Mestni občini Kranj.

